

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

PENTRU ROMÂNIA
ȘI STRĂINĂTATE:

Pe un an . . . 40.— franci

TELEFON

pentru oraș și interurban
Numărul 750.

REDACTIA ȘI
ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la
administrație.

Mulțămile publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

ROMÂNUL

Problema teatrului român.

— Articol din afara. —

În vreme ce comitetul „Societății pentru fond de teatru român” tot anchetează în diferite feluri și cu diferite mijloace, ca după studii serioase și îndelungate (prea îndelungate!) să vină la sfârșitul fiecărui an bugetar cu raportul stereotip, că și în anul ultim am înaintat numai cu pași de mele spre ținta supremă a societății, care este: *teatrul adevărat!* — publicul mare de mult a rezolvat această grea problemă. Sutele de reprezentații teatrale și declamatorice, ce se aranjează an de an în comunele și chiar în cătunele noastre, succesele dlui și dnei *Zaharie Bârșan*, ale cântăreților noștri *Mărcuș*, *Crișan*, *Rădulescu*, și ale artistului dramatic *Băilă*, nu sunt ele oare cea mai splendidă dovadă că masa poporului nostru este atât de doritoare de teatru și de spectacole artistice încât și-le procură singură chiar și fără hotărârile protocolare ale onorabilului comitet dela Brașov? Dar ce să zicem de triful *trupei Antonescu*, care a pus în uimire și chiar pe gânduri pe cei mai înverșunați dușmani ai teatrului românesc! Cred că acești artiști se vor fi convins că primirea ce li s'a făcut prețutindenea nu mai este o achitare a datoriei de ospitalitate, ci mai mult o manifestație, pornită din inimi înțelegătoare, cari văd în solia lor primul act în realizarea idealului mare: *Teatrul românesc*.

Față de aceste dovezi vii, ce ni-le dă publicul mare zi de zi și de multă vreme încoace, — ce ne-a dat onorabilul comitet dela Brașov, drept răspuns la cererile atât de des

repetate în adunările generale din anii din urmă, de a se da cât mai în grabă o trupă de actori buni? Vecinicul și monotonul refren, că nu sunt mijloace. Ne mirăm foarte mult cum de unii oameni înțeleg atât de greu realitatea. Știm doar foarte bine cu toții că nici unul dintre artiștii mai sus numiți n'au plecat în turneu cu pungile pline, dar s'au întors la vatra lor cu răsplată cinstită pentru munca ce-au prestat. D. Ștefan Mărcuș a arătat chiar într'un raport prezentat „Societății”, cu datele din turneul dsale, că o trupă bine alcătuită și-ar câștiga singură tot ce-i trebuie și Societatea n'ar avea decât să o ajutoreze printr'o anticipație și prin scutul său moral. Tot domnia sa arată și calea cea mai practică pentru atingerea țintei, și anume: angajarea unui actor de talent probat, care să poată face pe regizorul dramatic. Ce deosebire între propunerea aceasta practică și ducătoare la scopul dorit și între aceea a dlui secretar Dr. H. P. Petrescu, care propune angajarea mai multor *funcționari*, cari să facă propagandă și să strângă ori să scrie chiar cărți pe seama Societății.

Ca să cunoaștem mai bine ideile de cari sunt preocupați actualii conducători ai „Societății”, vom cita câteva rânduri din raportul dlui secretar literar, prezentat comitetului despre activitatea anului bugetar 1912—1913:

„*Medicamentul cel mai bun ar fi câteva trupe de actori de profesie, fără de grije de ziua de mâne, cari să cutreiere ținuturile și să joace piese potrivite pentru referințele noastre.*

„*Deoarece n'avem însă milionari în mij-*

locul nostru și deoarece societatea noastră tânjește” — s'a înființat „*Revista teatrală*” în care „am publicat” multe lucruri despre teatru etc. etc.

Rândurile acestea s'au scris pe când se știa deja că trupa dlui Antonescu va veni în Ardeal. Rugăm pe d. Antonescu să comunice și dsa „Societății” noastre adresele milionarilor cari l'au trimis pe Domnia Sa cu o trupă atât de mare în Ardealul nefericit, unde directorul artistic al Societății, d. A. P. Bănuțiu a fost nevoit să renunțe la turneul proiectat, din cauza războiului balcanic, și unde, cu toate inundările artiștii Mărcuș-Crișan-Băilă au făcut un turneu bine reușit, chiar și din punct de vedere material.

În fața acestor stări nu ne mai mirăm de loc că d. director V. Antonescu a fost lăsat în grija întâmplării și că e silit să-și facă turneul după săritura de șah a calului, mergând dela Sebeș la Făgăraș, și dela Făgăraș la Orăștie, apoi iarăș la Făgăraș, de-acolo prin Sibiu la Arad, apoi la Brașov și de aci hăit tocmai la Lugoj! Oare nu crede comitetul dela Brașov c'ar fi avut datoria să facă dlui Antonescu un intinerar mai puțin costisitor și mai fără oboseală pentru artiști? De-ar fi dat baremi prin presa zilnică un apel către public pentru sprijinirea acestor soli de bine! Dar nu, și acest apel a trebuit să-l deie biroul „Astrei”.

Trist, foarte trist lucru!

Greșelile aceste de neiertat le poate îndrepta comitetul numai așa, dacă la adunarea ce se va ținea în curând la Caransebeș va hotărî înființarea trupei de actori, atât de mult reclamată de public. Modalitățile înfiin-

Alphonse Daudet.

Bătrânii.

O scrisoare, moș Azan?

— Da, domnule... dela Paris.

Era mândru că vine dela Paris, bietul moș Azan... Eu de loc. Îmi spunea cineva că această scrisoare din strada Jean-Jacques, care îmi cădea pe negândite și până n'ziua pe masă, avea să mă facă să-mi pierd toată ziua. Și nu mă înșelam; iată:

„Fă-mi un serviciu, dragă prietene. Închide-ți moara¹⁾ pentru o zi și du-te îndată

¹⁾ Alphonse Daudet a publicat ciclul de nuvele din care e luată aceasta — „Lettres de mon moulin” („Scrisori din moara mea”) — în 1866, când avea 26 de ani. Locuia într'o moară de vânt dela „Les Cigalières”, așezată în valea Ronului, în inima Provantei pe o coastă acoperită de pini și stejăruși”, fiind zisa moară parăsită de mai bine de douăzeci de ani și ne mai putând să muncă, după cum se vede din vița sălbatecă, mușchiul, rosmarinul și alte buruieni ce i se urcă până în vârful arpelor. Cu toate acestea, așa cum e și se găsește, cu roata mare sfărâmată, cu platforma pe care crește iarba printre cărâmi, d. Daudet declară că zisa moară îi convine și îi poate servi pentru lucrările sale poetice; o ia pe răspunderea sa, „fără nici o pretenție față de vânzător pentru reparațiile ce i s'ar putea face” — cum zice actul de vânzare.

la Eyguieres... Eyguieres e un târg mare, la 3 ori patru leghe²⁾ de tine — o plimbare. Sosind acolo, întrebă de mănăstirea Orfanilor. Cea dintâi casă după mănăstire e o casă scundă, cu obloane cenușii și cu o grădină în dos. Să intri fără a bate—ușa e totdeauna deschisă — și, intrând, să strigi tare: „Bună ziua, oameni buni! Sunt prietenul lui Mauriciu...” Atunci ai să vezi doi bătrâni mici, o, dar bătrâni, bătrâni, din alte vremuri — întinzându-ți brațele din jeturile lor mari; tu să-i îmbrățișezi din partea mea din toată inima, ca și cum ar fi ai tăi. Pe urmă aveți să vorbiți; au să-ți vorbească de mine, numai de mine; au să-ți spuie mii de prostii pe care tu să le ascuți fără a ride... n'o să rizi, ai?... Sunt moșii mei, două ființe a căror viață toată sunt eu și cari nu m'au văzut de zece ani... Zece ani, e mult! Dar ce vrei! Pe mine mă ține Parisul; pe ei — vârsta... Sunt așa doi bătrâni că de-ar veni să mă vadă s'ar prăpădi pe drum... Noroc că ești tu acolo, dragul meu morar: sărutându-te, bietii bătrâni vor crede că mă sărută puțin și pe mine... Deseori le-am vorbit de noi și de prietenia strânsă care...”

Dracu' s'o ia de prietenie! Și tocmai în dimineața asta era o vreme măreață care, însă, nu făcea pentru a colinda drumurile: prea

²⁾ Leghea e o veche unitate de măsură franțuzească („lieue”) care are de obicei mai mult de patru kilometri.

mult vânt și prea mult soare — o adevărată zi din Provanța. Când blestemata asta de scrisoare sosi îmi și găsisem un adăpost între două stânci și mă gândeam să rămâi acolo toată ziua, ca o șopărlă, sorbind lumina și ascultând cântecul pinilor... Dar, ce să fac? Inchisei moara blestemând și pusei cheia sub ușa pisicilor. Îmi luai bățul, pipa și plecai.

Sosiiu la Eyguieres pe la două după masă. Satul era pustiu — toată lumea la muncă. În ulmii după malul canalului, albi de praf, cântau greerii³⁾ ca în plină crau⁴⁾. Era în fata primăriei un măgar care se prăjea la soare, era pe fântâna de lângă biserică un stol de porumbei — dar nu era nimeni care să-mi arate unde e orfelinatul. Norocul meu că o zână bătrână îmi răsări deodată în cale, ghemuită și torcând într'un colț lângă ușa casii. Îi spusei ce caut; și cum zâna era foarte puternică, ea n'avu decât să ridice furca: îndată mănăstirea Orfanilor răsări în fața mea ca prin farmec...

³⁾ *La cigale* (Cicada) insectă puțin asemănătoare cu greerele, dar mai mare. Bărbatul scoate un șgomot pătrunzător dintr'un fel de tobă dublă de pe pânțele pe care o face să vibreze cu ajutorul unor mușchi speciali. În Europa, trăiește pe lângă marea Mediterană, în Italia, Spania și Franța meridională. „Cântă” de obicei sus în copaci, în livezi, pe câmpuri, pe marginea drumurilor.

⁴⁾ *Crau* — câmpie întinsă, plină de aluviuni, pietroasă, în cea mai mare parte cu totul sterilă, cuprinsă între gurile Ronului.

țarei nu le discutăm acum. Pe acestea va avea să le indice persoana, care va fi însărcinată cu formarea trupei, și care nu poate fi alt cineva decât un actor care a jucat mai mulți ani pe scene mari și va avea aptitudini de regizor dramatic, precum foarte bine și convingător a spus-o aceasta d. Ștefan Mărcuș în raportul amintit mai sus.

Unul din parter.

Un an de muncă.

Raportul general al comitetului „Soc. pentru fond de teatru român.”

Onorată adunare generală!

Dacă adunarea generală dela Blaj (1911) a soc. noastre s'a desfășurat cu o pompă deosebită, cu ocazia jubileului „Asociațiunii”, la care am luat parte și noi, adunarea generală din 1912 s'a ținut la Brașov într'un cadru mai simplu și fără de-a impune sarcini materiale publicului local.

Criza financiară prin care a trecut și trece patria noastră, dezastrele economice, cari au copleșit poporul nostru explică îndeajuns contrastul dintre aceste două adunări generale.

Durere, nota aceasta neagră a crizei financiare și economice, a rămas aceeași și în anul ce a urmat și ea se va resimți în toată gestiunea anului 1912/13 a societății noastre, ca un rău, care nu ne-a cruțat nici pe noi.

Cu toate acestea — o putem spune cu multă-mită suferință — nu am stat pe loc și am făcut tot ce ne-a fost cu putință pentruca să ne apropiem de realizarea problemelor mari și frumoase ale societății noastre.

Comitetul a ținut în anul acesta (1912/13) 7 ședințe, în cari s'au luat dispoziții pentru executarea hotărârilor din adunarea generală ultimă și s'au pertractat celelalte agende curente ale societății.

Momentele principale din viața societății noastre, cari au preocupat mai mult comitetul în activitatea sa de peste an, le reasumăm în cele următoare:

I. Inițierea „Revistei teatrale”.

Comitetul societății d-v. apreciind puterea de muncă a secretarului nostru literar, dl Dr. Horia Petra-Petrescu, angajat în serviciul societății pentru acest an de gestiune, și pe de altă parte căutând să stabilească o legătură mai strânsă între conducerea și între membrii societății noastre, legătură, care nu se putea strân-

ge îndeajuns prin editarea „Anuarului” societății ce apărea numai odată pe an — a hotărât încă în prima sa ședință din acest an: să sisteze editarea Anuarului societății și în locul Anuarului să editeze sub direcțiunea dlui Dr. Horia Petra-Petrescu, o revistă, care să apară deocamdată tot la câte 2 luni, adică în 6 numere pe an. Astfel am socotit să ne creiăm prilejul de a trezi interesul membrilor societății, precum și a celor cari încă nu s'au înscris în rândurile noastre, în loc de odată pe an (cum o făceam cu „Anuarul”), acum de 6 ori pe an. Așa s'a inițiat „Revista teatrală”, pe care o tipărim în 1400 de exemplare, o distribuim gratuit tuturor membrilor, cari și-au achitat sau își achită regulat angajamentele față de societatea noastră și din care au apărut până acum 5 numere, pe cari le acledem la acest raport. (386 pag.)

Ne face o plăcere să constatăm, că directorul revistei noastre, dl Dr. Horia Petra-Petrescu, s'a achitat de imputernicirea primită nu numai spre mulțumirea deplină a comitetului d-v., ci spre mulțumirea tuturor oamenilor de bine, cari au și salutat cu sinceră bucurie acest nou fort al luptelor noastre culturale.

„Revista teatrală” prin informația sa amplă, prin îndrumările sale multe și luminate, prin căldura și dragostea cu care bate la ușile tuturor celor chemați să participe la munca de cultură a neamului — și-a asigurat chiar și în acest scurt timp de existență al ei un loc de cinste în presa noastră periodică.

II. Secretarul nostru literar.

Di Dr. Horia Petra-Petrescu, pe lângă munca depusă la redactarea „Revistei teatrale”, a îndeplinit în mare parte și agendele de birou ale societății, aranjând biblioteca și arhiva societății, și îngrijind de corespondența comitetului. Di Petra-Petrescu a inițiat un birou de informații în chestii teatrale, stând în zile anumite la dispoziția oricui, care vrea să aibă vre-o deslușire sau îndrumare în aceste chestii. Afară de aceasta secretarul nostru literar a făcut propagandă și cu graiul viu pentru teatrul românesc prin conferințele publice pe cari le-a ținut: la Brașov (patru), la Făgăraș, Beiuș, Blaj, Lugoj, Caransebeș, Năsăud, Săcele, Arpăcat și Vâlcele, câte una — cu totul 13.

Comitetul cel nou, care se va alege din această adunare generală, va avea să chibzuiescă asupra modului cum să înnoiască angajamentul dlui Dr. Horia Petra-Petrescu, care s'a fost făcut numai pe un an.

III. Directorul nostru artistic.

Despre activitatea dlui director artistic al societății noastre, dl A. Paul Bănuț, câtă vreme

dl A. P. Bănuț — cu toate că a fost rugat — nu a prezentat comitetului nici un raport despre ea, — Comitetul d-v. nu poate să vă prezinte un raport special. Ceeace însă suntem dator să anunțăm onoratei adunări generale, este, că angajamentul societății avat pentru 10 ani cu dl A. P. Bănuț, ca director artistic, a încetat cu finea anului de gestiune curent. Chestiunea eventualei sale reangajări și a modalității ei va rămânea iarăș în grija și sarcina noului comitet al societății.

IV. Comitetele filiale.

După vremuri s'a încercat inițierea de „comitete filiale”. Cu numele au fost multe aceste comitete, dar în realitate nu a existat decât o mică fracțiune din ele. Pe lângă toate stăruințele secretarului nostru literar (la începutul lunii Decembrie 1912 a trimis un chestionar, care avea să fie numai întregit cu datele necesare) n'au răspuns la apelul ce li s'a adresat decât numai 16 comitete filiale. Apatia aceasta condamnată însă sperăm să dispară cu timpul.

Se și observă o viață oareșicăre într'unele „filiale”, viață, care va prinde puteri tot mai mult și mai mult. Aici remarcăm activitatea laudabilă a comitetelor din Lugoj și Dej, în primul rând, apoi a celor din Alba-Iulia, Bistrița, Brașov, Orăștie, Teaca Timișoara, Turda, Abrud, Cohalm, Gherla, Lăpușul-unguresc, Șimleu, Sângorgiul-român și Beiuș.

În următoarele localități s'au inițiat și se vor iniția comitete filiale nouă: Carlsdorf, Boeșca-română, Budapesta. Comitetul d-v. nu va pierde din vedere nici în viitor chestia comitetelor filiale, indemnându-le la muncă.

V. Turneurile artistice.

Pe lângă toate greutățile întâmpinate, foștii noștri bursieri: dnii Șt. Mărcuș, cântăreț de operă din Troppau, Ionel Crișan, cântăreț al operii din Gablonz, și Nicolae Băilă, artist dramatic dela teatrul din Pilsen (mai apoi și d-ra Aurora de Barbu, acum cântăreață de operă, în Hamburg) au întreprins sub auspiciile noastre două turneuri artistice. Aceste două turneuri au avut rezultate foarte multămitoare și s'au dovedit a fi mijloace foarte potrivite pentru dezvoltarea gustului artistic la publicul nostru. Primul turneu a ținut din 3 Mai n. până în Iunie (1913), al doilea din 22 Iunie până în 22 Iulie. Localitățile cercetate au fost următoarele: Budapesta, Arad, Timișoara, Lugoj, Birchiș, Brad, Orăștie, Hațeg, Cluj, Blaj, A.-Julia, Sebeșul-săsesc, Săliște, — apoi Mediaș, Beiuș, Vascau, Oradea-mare, Șomcuta-mare, Șimleu, Bistrița, Reghinul-săsesc, Abrud și Făgăraș.

În Brașov și Sibiu au cântat foștii noștri bursieri cu „Reuniunile române de cântări” din lo-

Era o casă mare, mohorită și neagră, dar foarte mândră că putea arăta, deasupra porții ogivale, o cruce veche de gresie, roșie, cu puțină latinească în jurul ei... Alături, zării o altă casă mai mică. Obloane cenușii, grădina în dos... O recunoscui numai decât și întrai fără să bat.

Toată viața am să revăd sălița răcoroasă și liniștită, zidul zugrăvit în trandafiriu, grădinița care tremura în fund printr'un stor de coloare deschisă și florile și viorile șterse de pe toate panourile. Mi se părea că întru la vreun vechiu „bailli”⁵⁾ din vremea lui Sedaine...⁶⁾

La capătul săliței, la stânga, se auzia printr'o ușă întredeschisă tic-tacul unui ceas mare și o voce de copil de școală, care citea silabisind: A...tunci... Sfân...tul... L...ri...niu... stri...gă Eu... sunt... gră...ul Dom...nu...lui... Trebu...ie... ca... eu... să... fiu... mu... șcat... de din...ții... a...ce...stor a...ni...male... Mă apropiam încet și privii înlăuntrul...

În liniștea și umbra unei odăite, un moșneag cu obraji roșii, zbărcit până în vârful degetelor, dormia într'un unghet, cu gura deschisă, cu mâ-

⁵⁾ *Bailli* — funcționar care în Franța medievală reprezintă pe rege sau pe vre-un nobil; era, în același timp, agent judiciar, administrativ, financiar și militar.

⁶⁾ *Sedaine* — poet dramatic francez (1719—1797), a început ca pietrar, apoi a scris cântece și, la urmă, librete de operă și două comedii; meșter în a găsi soluții mișcătoare firești.

nile pe genunchi. La picioarele lui, o fetiță îmbrăcată în albastru — cu pelerină lungă și capșon; îmbrăcăminte orfanelor — citea viața sf. Iriniu într'o carte mai mare ca ea... Cetea asta minunată înăurise asupra tuturor: mosul dormea în jet, muștele pe tavan, canarii în colivie pe fereastră. Ceasul mormăia: tic-tac, tic-tac. În toată odaia nu era deșteaptă decât o fâșie mare de lumină care cădea dreaptă și albă dintre obloane, plină de schinteii vii și de danțuri microscopice... În mijlocul somnului obștece, copila își urma cititul, serioasă: In...da...ta doi... lei... se... re...pe...zi...ră... spre... el... și... il... sfă...și...ra... În clipa asta intra... Leii sfântului Iriniu de s'ar fi repezit în odaie, n'ar fi pricinuit mai multă spaimă ca mine. O adevărată lovitură de teatru! Măcuța scoase un țipet, cartea căzu, canarii, muștele se destentară, ceasul sună, mosul se sculă tresărind înspăimântat și eu însumi, puțin tulburat, mă oprii în prag strigând tare:

— Bună ziua, oameni buni! Sunt prietenul lui Mauriciu.

O, atunci să-l fi văzut pe bietul bătrân, să-l fi văzut venind spre mine cu brațele întinse, îmbrățișându-mă, strângându-mi mâinile, alergând zapăcit prin odaie și făcând numai:

— Doamne! Doamne!...

Toate crejurile după fata lui rădeau. Era roșu. Îngâna:

— Ah, Domnule!... Ah, domnule!...

Apoi se duse în fund strigând:

— Mamette!

O ușă se deschide, un umbrel de soarece în săliță... era mamette. Nimic mai gingaș decât această băbuță cu scufie cu ciucure, cu rochie cafenie și cu batista brodată în mână ca să-mi dea onorurile casii după moda veche... Și, lucru mișcător! se asemănau. Cu o rochie și cu scufie galbenă, l'ar fi putut chema și pe el tot Mamette. Numai că adevărata Mamette trebuie să fi plâns mult în viața ei, că era încă și mai sărbătorită decât cealaltă. Ca și cealaltă avea și ea alături o fetiță din orfelinat, o păzitoare mitică cu pelerină albastră, care n'o părăsea niciodată. Să vezi acești doi bătrâni îngrijiți de orfane, era tot ce-ți poți închipui mai mișcător.

Intrând, Mamette începuse să facă o reverență mare, dar o vorbă a bătrânului o opri la mijloc:

— E prietenul lui Mauriciu...

Ea îndată începe să tremure, să plângă, își pierde batista, se înroșește de tot, mai mult ca el... Bătrânii ăștia n'au decât o picătură de sânge în vine și la cea mai mică emoție ea le năvălește în obraji!...

— Lute, lute, un scaun... îi zice ea fetiței.

— Deschide obloanele... strigă moșul celeilalte.

Și luându-mă fiecare de câte o mână, mă duseră tropăind mărunț până la fereastră care fusese deschisă larg ca să mă poată vedea mai

calitate, de 3, resp. de 4 ori, în „Cavalleria rusticana” (în Braşov s'a mai dat cu aceeaşi ocazie „Sezătoarea” dlui Dr. Tib. Brediceanu, în Sibiu „Secretul Susanei” de Wolf Ferrari). În total deci: în decurs de 2 luni şi jumătate au dat 28 de reprezentaţii — concerte în 23 oraşe.

Societatea noastră poate să fie pe deplin mulţămăită cu sprijinul material dat pentru creşterea acestor bravi tineri artişti, cari răsplătesc din belşug prin prestaţiunile lor artistice alese jertfele făcute de societatea noastră. Sperăm să vină vremea — şi poate nu e aşa de departe — când cu concursul lor ne va fi dat, poate, să vedem îndeplinită-se ţinta finală a unei munci de zece ani: înghetarea primei trupe ambulante a societăţii pentru fond de teatru român.

VI. Bursierii.

Patru burse s'au dat în anul bugetar 1912/13 4800 cor. şi anume trei burse de câte 1200 cor. şi un ajutor, tot de 1200 coroane.

Bursierii noştri în anul acesta au fost: 1. Dl. *Ioan Harsia*, elev la conservatorul de muzică din Lipsca (cursuri de pedagogie muzicală, metodă şi „Partiturspiel” — în anul viitor va urma la cursul de dirigent); 2. d-şoara *Lelia Popovici* şi 3. d-şoara *Leontina Pop*, amândouă la conservatorul de muzică (canto şi declamaţie) din Bucureşti. 4. În locul d-şoarei Mărioara Gh. Dima, care a abzis de bursa avută, s'a acordat un ajutor d-şoarei *Aurelia Popa Radu* la conservatorul de muzică şi artă dramatică (dramă şi comedie) din Bucureşti (restul bursei rămase după d-şoara Mărioara Gh. Dima, începând cu 1 Ianuarie 1913).

VII. Premii şi ajutoare.

În anul acesta bugetar s'a pus la contribuţie „fundaţiunea Procopiu Cazotti”, cu 1000 de cor., premiu pentru o operă dramatică sau muzicală, originală, românească. La concursul publicat de comitetul d-v. au intrat 6 piese teatrale şi mai multe compoziţii muzicale dela 4 concurenţi. Recenziunile comisiei de cenzurare ale pieselor de concurs s'au publicat în „Revista teatrală”. În şedinţa sa din 11/24 Martie, a. c. comitetul a hotărât să ajutore cu 300 cor. publicarea compoziţiilor muzicale originale (pentru pian, cu motive româneşti) înaintate sub pseudonimul Florestan-Eusebius: — „Accente româneşti”. La deschiderea plicului am constatat că autorul este dl. *Guilelm Sorban*, asessor la sedria orfanală din Dej, care cu ajutorul primit dela noi a şi dat publicităţii 4 broşuri muzicale sub titlul: „*Piese lirice şi jocuri româneşti pentru piano*”. Restul de 700 cor. plus venitul de 100 cor. de pe 2 ani, al fondului Cazotti — deci cu totul 800 cor. — comitetul d-v. l-a acordat ca „remuneraţie” poetului *Şt. O.*

Iosif, pentru traducerea în versuri a lui „*Wilhelm Tell*” de *Fr. de Schiller*.

Aici amintim că „*Wilhelm Tell*” a şi apărut săptămânile trecute, ca numărul 37 al Bibliotecii noastre teatrale şi că sunt prospecte ca ediţia primă (de 2000 ex.) să se epuizeze cât mai curând.

Tot aici amintim suma de 1500 cor. dată „Societăţii de gimnastică şi cântări” din Braşov pentru reprezentaţiile „Cavalleriei rusticeane”. Astfel a putut membrul nostru Gh. Dima să-şi ducă în îndeplinire una din cele mai frumoase planuri artistice, spre mulţămăita d-sale şi a publicului românesc.

Comitetul d-v. a publicat concurs nou pentru premii şi ajutoare din „fundaţiunea *Dr. Ioan Mihai*” (1000 cor.) cu termen până la 1 Ianuarie 1914 şi pentru o piesă teatrală originală (200 cor.), sumă dăruită de dl. *Dr. Const. Popovici* din Beiuş (termin 1/14 Oct.).

VIII. Biblioteca teatrală.

a societăţii noastre, editată de librăria Ioan I. Ciurcu, (Braşov), s'a sporit bine, ajungând la 42 de numere. În timpul din urmă s'au tipărit numerele 33—42, deci 9 broşuri. Mai sunt încă câteva manuscrise gata de tipar, cari toate trec prin controlul secretarului nostru literar şi se tipăresc sub supraveghierea dânsului.

IX. Avera societăţii.

Despre întreaga gestiune financiară — *amănunţit* — şi despre starea averii societăţii a fondurilor *Dr. I. Mihai* şi *Procopie Cazotti*, nu vă raportăm aici, căci aceluşi raport (la adnexă) darea de seamă a casierului, care va lămurii administrarea averii societăţii.

Starea averii societăţii cu 30 Iunie a. c., când se încheie exerciţiul financiar al anului, a fost peste tot de cor. 566.340.36. Avera s'a sporit în anul din urmă cu cor. 13.372.43. Întreagă averea societăţii: hârtii de valoare şi libele de depuneri, se păstrează şi acum, gratuit, la institutul „*Albina*” din Braşov.

X. Vorbirile lui Iosif Vulcan.

La adunarea generală din Cohalm (1907) s'a luat concluz „să se adune şi tipărească într'un volum toate discursurile ţinute de *Iosif Vulcan* la deschiderea adunărilor generale”.

De atunci s'a preliminar în fiecare buget o sumă mai mică spre scopul acesta. — Vă aducem la cunoştinţă, că s'au tipărit până acum 5 vorbiri (din cele 19) ale fondului societăţii noastre şi că în decursul anului 1914 va apărea întreagă colecţia, în semn de pietate faţă de memoria scumpă a celui dispărut. Secretarul nostru literar a scris o prefaţă volumului acestuia.

XI. Biblioteca societăţii.

Biblioteca societăţii noastre s'a sporit în timpul din urmă în mod îmbucurător. „Academia română” din Bucureşti şi „Asociaţiunea” din Sibiu au trimis publicaţiile lor, în schimbul publicaţiilor noastre. Secretarul literar s'a îngrijit ca biblioteca să se mărească cu publicaţii de valoare din literatura dramatică română şi străină, precum şi din domeniul teatrului (critici, studii speciale teatrale, etc.). Astfel se află biblioteca teatrului pe calea cea mai bună de a fi un grănar, cu timpul, a tot ce s'a scris de seamă referitor la teatrul nostru şi — în parte — la teatrul străin. Dela 119 volume, câte erau la începutul anului, am ajuns la 400 volume.

XIII. Membrii societăţii.

Membrii Societăţii sunt: a) fondatori, cu taxa achitată: 128 şi cu taxa în rate: 96. b) pe viaţă, cu taxa achitată 188 şi cu taxa în rate: 690. c) ordinari 171 şi d) ajutători 5. Cu totul Societatea are: 1279 membri.

Avem durerea a Vă comunica, că anul trecut am pierdut mai mulţi membri şi anume pe: a) *fundatori:* Dr. Dem. Ciuta, adv., Bistriţa; Dr. Iosif Gall, membru al casei magnaţilor, Budapesta; Ioan Oncescu, notar, Sebeşul-săsesc; Dr. Izidor Pop, adv., Lugoj; Dr. Iuliu cav. de Puşcariu, Budapesta; b) *pe viaţă:* Vasile Chirtop, cassar, Câmpeni; Iacob Macaveiu, vicar, Făgăraş; c) *ordinari:* Aug. Dima, proprietar, Hunedoara; Dr. Aurel Erdély, medic, Orăştie; Grig. Marinescu, prof. pens., Beiuş; Andr. Todoran, librar-tipograf, Gherla.

Cu aceste terminând acest raport, Vă rugăm să luaţi în consideraţiune propunerile noastre şi anume:

1. Raportul general al comitetului să se ia la cunoştinţă, atât în general, cât şi în special.
2. Faţă de membrii decedaţi ai societăţii adunarea generală să-şi exprime condolenţele sale.
3. Cenzurându-se socotelile şi registrele de cassă ale societăţii şi găsindu-se în ordine, adunarea generală să dea absolutiv comitetului şi casierului societăţii.
4. Să se primească proiectul de buget pe anul 1913/14 prezentat de casierul nostru.
5. Adunarea generală să procedă la alegerea noului comitet pe un nou period de 3 ani.

Braşov, 4 Octomvrie 1913.

Virgil Oniţiu,
vice-prez.

Dr. Iosif Blaga,
secretar.

bine. Le-au adus jeţurile mai aproape, m'au aşezat între ei pe un scaun de pânză, albăstrelele în spatele nostru — şi interogatorul începu:

— Ce face? Cum e? De ce nu vine? E mulţumit?...
— Şi la-la-la şi la-la-la! două ceasuri.

Eu le răspundeam cum puteam mai bine la întrebări, dându-le asupra prietenului meu toate amănuntele pe care le ştiam, scornind cu neruşinare pe cele neştiute, având grijă mai ales să nu le spui că n'am luat seama dacă ferestrele casii lui se închid bine ori care e culoarea tapetului din odaia lui.

— Tapetul din odaia lui?... E albastru, albastru-deschis, cu lanţuri de flori...

— Adevărat? făcea biata bătrână mişcată; şi adăuga, întorcându-se spre moşneag: E un băiat aşa de treabă!

— O, da, e băiat de treabă! relua celalt cu avânt.

Şi tot timpul cât vorbeam, între ei erau ridicări din cap, răsete încete, clipeli din ochi, aere de înţelegere — ori se apropia de mine moşul zicându-mi:

— Vorbiţi mai tare.. E cam tare de urechi.

Iar ea, de dincolo:

— Puţin mai tare, vă rog! Nu prea aude bine.

Eu ridicam vocea şi amândoi îmi mulţumeau cu un surâs. Şi în aceste surâsuri ofilite care se îndreptau spre mine, cătându-mi până în fundul ochilor icoana lui Mauriciu al lor, eu în-

sumi eram mişcat regăsindu-o nedesluşită, înegurată, aproape cu neputinţă de prins, ca şi cum l'aş fi văzut zâmbindu-mi de departe, de departe, în ceaţă.

Deodată moşul se îndreptă pe jeţul lui:
— Dar mă gândesc, Mamette... Dumnealui poate n'a mâncat încă!

— Şi Mamette, speriată, cu mâinile spre cer:
— N'a mâncat!... Doamne!

Credeam că e vorba tot de Mauriciu şi eram gata să le spui că el nu întârzie niciodată peste ziua-jumătate cu masa. Dar nu, era vorba de mine; şi să fi văzut ce uimire şi zăpăceală când le-am mărturisit că încă nu luasem nimic în gură:

— Iute, faţa de masă, albăstrelelor! Masa în mijloc, faţa de masă de Dumineca, farfuriile cu flori. Şi nu mai rădeţi atât, vă rog! Grăbiţi-vă!...

Şi s'au grăbit! În câtă vreme ai sparge trei farfurii masa era pusă.

— O gustare, îmi zicea Mamette ducându-mă la masă; dar o să fii singur... Noi am mâncat de dimineaţă.

Bietii bătrâni! La ce ceas i-ai lua, ei au mâncat totdeauna de dimineaţă.

Şi gustarea era două degete de lapte, curmale şi o „barquette”, ceva ca un „échanté”);

*) O prăjitură foarte uşoară, făcută dintr'o pastă din albus de ou, făină, unt şi sare, care se cufundă repede în apă ferbinte unde se lasă câteva minute.

atât cât s'o hrăneşti pe ea şi canarii ei timp de măcar opt zile... Şi când te gândeşti că eu am dat gata dintr'odată tot!... Ce revoltă împrejurul meu! Cum şopteau albăstrelele împingându-se cu cotul şi cum, colo în colivia lor, canarii păreau că zic: „O, domnul ăsta care mânâncă tot!”

Am mâncat tot, în adevăr, şi aproape fără să bag de seamă, ocupat să privesc în camera asta luminoasă şi liniştită în care plutea ca o mireasmă de lucruri vechi... Erau două păticuri dela care, mai ales, nu-mi puteam lua ochii. Paturile astea, aproape nişte leagăne, mi le închipuiam dimineaţa în zori, când sunt încă învăluite în perdelele lor cu ciucuri. Bat trei ceasuri. E vremea când se desteptă bătrânii:

— Dormi, Mamette?

— Nu dorm.

— Nu e aşa că Mauriciu e un băiat de treabă?

— O, da, e un băiat de treabă.

Şi-mi închipuiam în felul acesta un sfat întreg, numai văzând aceste două păticuri de bătrâni unul lângă altul...

În vremea asta se petrecea o dramă orzavă în capătul celalalt al odăii, în faţa dulapului. Era vorba să se apuce, sus, din cel din urmă raft, un oare-care borcan cu cireşe în spirt, care aşteptau pe Mauriciu de zece ani şi la care nu vruseseră să umble. Cu toate rugămintele lui Mamette, moşul ţinuse să se ducă el singur să aducă cireşele. Şi suit pe un scaun, în soaima

Regele Carol despre evenimentele din Balcani și atitudinea României. Regele Carol al României a acordat unui redactor dela ziarul „Universul” din București un interviu. „Universul” publică în numărul său de ieri, cu permisiunea regelui, următoarele declarații interesante și de mare importanță ale suveranului român:

Referitor la evenimentele din urmă din Balcani regele a spus, că ar fi fost o mare greșală, dacă România ar fi început războiul încă pe când statele balcanice aliate luptau împotriva Turciei. România ca un stat creștin n'a putut împiedeca un război, care se purta pentru desrobirea lumii creștine, și apoi amestecul României în acel timp ar fi consolidat blocul balcanic. Numai acela, care nu vedea mai departe, care nu cunoștea adevăratele simțăminte dintre Bulgaria și Serbia, putea cere, ca România să se fi amestecat în război îndată la început. Regele a prevăzut cu mult înainte că blocul balcanic nu va fi trainic și aceasta prevedere i-a comunicat-o și lui Danew, când acesta era în București. Dar Danew n'a voit să creadă aceasta, cum cu câteva zile înainte de mobilizarea armatei române, n'a crezut că România va mobiliza, pentru că Europa n'ar suferi aceasta sau pentru că în cazul cel mai rău armatei române i-ar trebui 3 săptămâni, ca să poată trece Dunărea.

Comunicându-i redactorul că România e privită azi în Franța ca arbitru în Orient, regele a răspuns: Da, așa este. Nime nu se poate mișca în Orient, fără ca România să nu-și spună cuvântul. Rolul României e bine definit și acțiunea noastră a dovedit-o aceasta. Regele crede, că va fi pace, pentru că nime nu va cuteza în Balcani, să înceapă un nou război, neexistând dealcum nici posibilitatea de a câștiga mijloacele financiare reclamate de el, pentru că Franța, banchierul statelor balcanice, nu mai dă nici un ban pentru războaie. Încât privește România, ea va rămânea mare prin puterea ei, prin credința ei în viitor și prin prevederea ei. Ea e conștie de succesul său și nici n'a voit să câștige mai mult. Tot așa de sigură va urma, după părerea regelui, în curând și rezolvirea pașnică a chestiei albaneze.

Referitor la teritoriile câștigate, regele a declarat, că prin o administrație bună, prin blândețe și bunătate se va ajunge acolo că locuitorii de acolo vor deveni Români buni și-și vor iubi patria lor nouă.

Noul ambasador la București. Ni se anunță din Viena: Monitorul oficial publică în numărul său de azi autograful M. Sale monarhului, prin care contele Ottokar Czernin, membru al casei magnaților austrieci, a fost numit ambasador extraordinar și ministru

plenipotențiar la curtea română din București. Totodată contele Ottokar Czernin a fost ridicat la demnitatea de consilier intim.

Consiliu comun de miniștri. În vederea intrării delegațiilor, care vor fi convocate pe 18 Noembrie, Miercuri în săptămâna viitoare va avea loc în Viena un consiliu de miniștri. Cu acest prilej se vor discuta toate proiectele, ce vor fi prezentate spre dezbateri delegațiilor și se va stabili definitiv programul sesiunii delegaționale.

Principele Thun candidat la președinția camerei magnaților austrieci. Ni se anunță din Viena: Actualul președinte al camerei magnaților austrieci principele Windischgraetz, după cum se știe, dela tragica moarte a fiului său, nu mai conduce afacerile președințiale. Cu toate acestea el nu-și va da deocamdată dimisia, ci va aștepta încă rezolvirea crizei din Boemia. Se știe că una dintre marile piedeci ale înțelegerii germano-cehe e și persoana guvernatorului boem, principele Thun, în care Germanii din Boemia văd un dușman al intereselor lor și stăruie pentru înlăturarea lui. În caz, dacă din cauza aceasta guvernatorul, principele Thun, va fi totuși constrâns a-și da dimisia, el va fi urmașul principelui Windischgraetz la președinția camerei magnaților austrieci. Principele Thun e de altcum președintele aripei drepte, care e în majoritate, iar președintele e ales de regulă din acest partid.

Mișcarea împotriva reformei de presă. Monstruosul proiect al guvernului Tisza prin care se încearcă deplina încetușare și sugrumare a libertății de presă, a urnit lavina de proteste în întreaga țară. Toate societățile de ziariști, atât în capitală cât și în provincie, editorii, scriitorii, studențimea universitară, au luat atitudinea cea mai hotărâtă împotriva proiectului lui Balogh. Pentru ziua de mâine, Duminică, a fost convocat în Budapesta un meeting de protestare. Studențimea universitară din Budapesta va ține în 8 Noembrie o intrunire, voind să ia și ea parte în lupta împotriva proiectului de lege, iar în 9 Noembrie va avea loc în Budapesta o adunare a editorilor de ziare din întreaga țară.

Sistarea comisariatului în Croația. După o telegramă din Agram în cercurile politice croate s'a răspândit știrea că comisariatul va fi sistat în cel mai apropiat viitor, ordonându-se apoi imediat alegerile. Guvernul provincial croat face deja mari pregătiri în vederea apropiatelor alegeri. Se pare că baronul Skerlec s'a decis la grăbirea restabilirii stărilor anormale în Croația în urma audienței sale la M. Sa monarhul, din zilele trecute.

tovarăsei lui, încerca să ajungă sus... Vedeti tabloul: moșul tremură și se înalță, albăstrelele agățate de scaunul lui, Mamette în spatele lui, gâfâind, cu bratele întinse — și, peste toate acestea, o mireasmă de pere care iese din dulapul deschis și din grămețile mari de rufărie roscată... Era fermecător.

În sfârșit, după multă casnă, isbuti să-l ia din dulap pe acest faimos borcan și odată cu el, un păhar de argint plin de lovituri: păharul lui Mauriciu când era mic. Mi-l umplu cu cirese până în vârf; lui Mauriciu îi plăceau atât de mult cireșele! Și dându-mi-l, bătrânul îmi spunea la ureche cu un aer de a deschide poarta:

— Ești fericit dumneata că poți mânca din ele!... Le-a făcut nevasta... O să gusti ceva bun. Vai! Nevasta lui le făcuse, dar uitase să le puie zahăr. Ce vreți! devii distrat îmbătrânind. Erau grozave cireșele, dragă Mamette!... Dar asta nu m'a împiedecat să le mănânc pe toate, până în fund, fără a strâmba odată din sprâncene.

Sfârșind masa, mă sculai să-mi iau rămas bun dela gazde. Ar fi vrut ei să mă mai ție încă vre-o câțeva vreme ca să mă vorbim de băiatul de treabă, dar venea seara, moara era departe — trebuia să plec.

Moșul se sculă odată cu mine.

— Mamette, dă-mi haina!... Vreau să-l petrec până în piață.

Fără îndoială, în ea, Mamette găsea că e cam răcoare ca să mă petreacă până în piață, dar nu lăsa să se vadă nimic. Numai când îl ajuta să-și puie pe mâneci haina, o haină frumoasă de culoarea tutunului spaniol (ortocalie), cu nasturi de coajă de scoică, o auzii zicându-i blând:

— N'o să te întorci târziu, nu e așa?

Iar el, cu un aer cam ștregăresc:

— He! He!... nu știu... poate...

Se priveau râzând și albăstrelele râdeau văzându-i că râd și în colțul lor canarii râdeau și ei în felul lor... Intre noi fie zis, eu cred că mirosul cireșelor îi cam îmbătase pe toți.

...Cădea seara când am eșit, bătrânul și cu mine, Fetita în albastru ne urma ca să-l aducă acasă, dar el n'o vedea și era nespun de mândru să meargă la brațul meu ca și un om. Mamette, în culmea fericirii, vedea tot din ușa casei și, privindu-ne, ridica ușurel din cap, zicând par'că: „Ori cum, bietul bătrân!... se mai ține încă!”

Trad. de P. P. S.

Gorespondență din Sibiu.

Teatrul românesc. — Conferințe. — Comemorarea lui Eötvös. — Dnii A. D. Xenopol și Cinclat Pavelescu în Sibiu.

Sibiu, 29 Oct.

Sâmbătă, Duminică și Luni trecută am avut și noi stagiunea noastră de teatru, dar în... miniatură. S'a jucat pe scena improvizată a spațiosului „Gesellschaftshaus” și nu pe scena teatrului orașenesc, cum ar fi trebuit. A fost, mi se pare, mai mult o neglijență de aranjare, decât o lipsă de curtoasie din partea onoraților noștri compatrioți sași. În toate trei serile sala a fost tixită, va s'zică — vorba lui Caragiale — s'a dat tot sprîjinul moral, posibil și... material. Artiștii au fost întimipați la tren cu flori, iar seara cu... discursuri soșporifice, în proză și în versuri. Dela Săliște a sosit un tren special, care aducea însuflețire și dragoste de teatru în graiul nostru. De când cu vizita lui Millo, n'am observat, până ieri, o agitație mai vie, un avânt mai tineresc și un mai sincer entuziasm. E adevărat. Am așteptat prea mult, ca să vedem și să auzim în fine, aceea ce trebuia să se întâmple de multă vreme. Vrem un teatru? Il vom avea!... Se pare, că preluđuul trupei dlui Antonescu, va micșora, să sperăm, cel puțin cu cinci ani răstimpul de așteptare, pe care ni l'a oferit Societatea pentru fond de teatru, acum doi sau trei ani. Și pe când cuvintele noastre românești se trâmbeau puternic de actori români pe scenă străină, s'gduindu-ne suflețele ne gândeam la trupa noastră, pe scena noastră, ce ni se va da!...

Am observat trei neajunsuri:

1. Trupele dlui Antonescu i-a lipsit, la noi, scenă convenită, așa încât „Napasta” se juca într'un salon, cu mobile de salon...

2. Sibienii n'au înțeles pe Caragiale!

3. Verva actorilor avea viteză de accelerat...

La punctul al treilea am prins un mic dialog.

— Mă tem, că nu voui pricepe mult...

— De ce? Se joacă românește...

— Da, da, însă la,ăștia din țară le umblă gura ca o toacă...

— Fii sigur dragă, c'o să înțelegi tot!...

Se da semnalul pentru ridicarea cortinei. Sala întregă ascultă actul prim din „Legea iertării” cu resufflarea reținută. După un sfert de oră, cade cortina în ropote de aplauze.

— Ei, ce zici?

— Vorba mea, de ce m'am temut, n'am scăpat.

— Cum? N'ai priceput?

— Firește...

— Poate că vrei o bonboană?...

— Nu... merci... mă cam cearcă o măsea!

Perdui dialogul, în ridicarea cortinei pentru actul al doilea.

Luni s'a jucat „O noapte furtunoasă”. Am remarcat în sală între alții pe Pricipesa Bibescu și pe d-soara Odobescu. Sibienii noștri însă n'au știut savura briliantului spirit caustic al lui Caragiale. E adevărat că trăim în alt mediu, în alte circumstanțe. Dar cu toate acestea, mă așteptam la altfel de izbucniri de râsete, din cele patru stihii ale sălei. Lumea a rămas destul de rece în tot decursul piesei. O singura dată s'a răs bine, când a strigat Brezeanu cu toată puterea: „Chiriac! Chiriac!”

Pentru ce n'a trăit Caragiale în Ardeal? Oare n'am fi murit de răs, când am fi văzut pe scenă „Noaptea noastră furtunoasă”, în care coana „Țița” ni-ar fi spus cum „prospătiază”, coana „Marica”.

Se apropie sezonul conferințelor. Duminică, s'a ținut prima sfătuire confidențială a tineretului, în care s'a propus, zice-se, ca plan de bătaie, pentru iarna asta, viața economică, socială, politică, financiară, literară și religioasă a României în ultimii cincizeci de ani. Se vorbea chiar, că pentru reușita mai bună a conferințelor, să se invite și câțiva conferențieri din regat, cari ar putea vorbi în materie de specialitate, cu mai multă competență... Ideea nu-i rea, fără îndoială, însă pentru ce nu s'ar găsi oare destul material în viața noastră de aici, fără a fi nevoiți, ca din „lipsa de competență” de care se plâng aproape toți viitorii conferențieri, să apelăm la puteri străine, a căror venire e împreună cu foarte multe dificultăți? Sunt studiate oare chestiile noastre economice atât de bine, încât să le trecem cu vederea? Dar cele sociale și financiare? Oare mișcarea religioasă dela noi n'ar oferi un material destul de vast pentru tinerii noștri teologi, al căror număr la Sibiu a crescut, în timpul din urmă, în mod considerabil? Ideea nu-i rea... adevărat... Dar să ne cunoaștem mai întâiu noi pe noi!

Și încă ceva. Din anul trecut ne-au rămas datori cinci conferențieri. Deși multe din conferințele anunțate și-au pierdut actualitatea, totuși am asculta cu plă-

cere, dacă ni s'ar vorbi, după cum ni s'a promis, despre organizarea învățământului primar și despre atitudinea religiei față de război.

Trecând peste revistele și ziarele ungurești, în fiecare zi, dau cu ochii peste articole, cari raportează despre serbătorirea centenarului dela nașterea Baronului Iosif Eötvös. Ce găsesse interesant în aceasta, este tocmai faptul, că compatrioții noștri apoteozează geniul unui om, ale cărui idei și îndrumări luminoase au încetat de-a stăpâni spiritul public maghiar. Pentru viața culturală a Românilor din Ardeal, numele lui Eötvös ocupă un loc important. Ca om condus de un liberalism cuprinzător, tolerant în vederile sale politice și religioase, stăpân pe o cultură vastă, însuși cugetător profund, închișându-și ideile în valoroase opere literare și politice — a știut păstra totdeauna cu ingenuitatea unui iscusit diplomat, echilibrul între tendințele expansive ale poporului său și între drepturile revindicate de înaintașii noștri. Legăturii sale de prietenie cu Saguna, îi putem multumi punerea pietrii fundamentale pentru dezvoltarea vieții bisericești din mitropolia noastră. Nici noi n'ar fi trebuit să pierdem ocazia aceasta, sărbătorind într-o formă oarecare memoria ministrului Eötvös. Caracterul serbării noastre trebuia însă să fie de altă natură: o protestare energică împotriva acelor, cari înălțând geniul lui Eötvös uită, că numai în gradul acela poți respecta un om, în care îi respectezi ideile.

Azi dimineață un prieten mi-a adus vestea, că Sibiuul are doi oaspeți iluștri: Dnii A. D. Xenopol și Cincinat Pavelescu. M'am grăbit să-i caut la oțel, cu o deosebită bucurie, sperând că voi putea culege câteva informații asupra chestiunilor politice și literare, cari preocupă de prezent lumea din regat.

Figura simpatică a conferențiarului dela Sorbona m'a atras totdeauna. Iluziile mele însă s'au risipit, când portarul mi-a anunțat, că dl Xenopol părăsise Sibiuul, cu trenul de dimineață.

Am avut onoarea însă a schimba câteva vorbe cu poetul Cincinat Pavelescu. Nu-l cunoșteam decât din bustul lucrat de sculptorul Spaethe, pe care l-am văzut așezat pe o consolă într'un salon sibilian. Am găsit pe maestrul bine dispus și foarte comunicativ. Cu cunoșcuta sa elegantă, în fraze sacadate, mi-a vorbit despre neînțelegerea semnificativă, cu care a fost întimpinat volumul său de epigrame, în Ardeal. L-am replicat, că noi nu știm să rădem totdeauna, când trebuie.

— Avem și noi, în Ardeal, epigramiști, maestre!
— Pe cine?

— Poate nu cunoașteți „Versurile flustrate” ale dlui Haralamb Călamăr?

Maestrul mi-a dat să înțeleg, că încă n'a avut în mână magazinul, în care-i condensat spiritul „fratelui de peste munți”. L-am solicitat cu toate astea să ne dea o epigramă. Maestrul zîmbi, se așeză la masă și ne scrisese următoarele:

Ai fi arhanghel laudat în țară,
De-ai lăpăda porecla: Călamăr,
Si-ai ridica c'un singur grad de nula
Al spiritului termometru; dară
Tu stăruiești confrate înzadar
Pe-acelas drum cu cerbiec amară.....
.....
Vă mulțumesc maestre!

Calligula.

„CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL” din Ungaria și Transilvania, care în curând va ieși de sub tipar e cel mai de seamă din calendarele românești de aici. Bogat în ilustrații de o execuție strălucită și neîntrecută.

Calendarul cuprinde un foarte bogat material literar.

Pretul calendarului e 60 fileri, pentru care pretul ori cine poate avea o podoabă în casă.

La comenzi se adaugă 20 fileri pentru portul poștal.

Se poate comanda de pe acum la: Librăria „Concordia” („Tribuna”) în Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.

Ancheta „Nouii Reviste Române”.

Răspunsuri ungurești.

Arad, 1 Noembrie.

Savantul profesor universitar dela București, d. Rădulescu-Motru, a deschis în revista sa „N. R. R.” ancheta cu privire la problema balcanică, solicitând răspunsuri dela bărbați politici și oameni de știință din străinătate.

Părerile acestor bărbați, lucru firesc, nu pot avea decât un interes formal, de pură curiozitate politică, fiindcă trăiesc prea departe de teatrul frământărilor balcanice decât să poată pătrunde toate amănunțele, toate caracteristicile particulare ale multor complicații stări de acolo. În seria răspunsurilor primite de d. Rădulescu-Motru, se întâlnesc nume ca al genialului cugetător Wund, al fiziologului Le Dantec, al istoricului Lavisse și multe altele la fel de strălucite.

Am urmărit din pură curiozitate ancheta și am văzut că o mare parte din răspunsuri sunt date în lipsă de-o mai adâncă orientare. Atențiunea dlui Rădulescu-Motru n'a scăpat însă nici pe — cugetătorii unguri reprezentativi. În numărul din urmă al revistei d-sale cetim, lanume, — nu fără oarecare uimire după atâtea nume ilustre, — și câteva răspunsuri, date de contele Ștefan Tisza, Alex. Márki, Oszkar Jászi, Ignatju Kossutány și Béla Földes.

Vom reproduce răspunsurile contelui Tisza, Jászi și Földes, ca fiind ale unor bărbați cari reprezintă trei curente speciale în viața ungurească.

Contele Tisza răspunde ungurește și c'un laconism neobișnuit din partea acestui atlet de bălcu al frazeologiei goale:

Stimate Domnule,

La întrebările pe cari mi le adresați răspunsul meu sună astfel:

1. În privința dezvoltării popoarelor din Balcani am cele mai frumoase speranțe. Această dezvoltare nu trebuie să fie înțeleasă însă pe o bază militară, culturală, socială sau economică în parte, fiindcă dezvoltarea națiunilor viguroase se produce armonios în toate aceste direcțiuni.

2. Idealul național numai atunci îndeplinește o misiune aducătoare de fericire, și poate conta pe o valoare durabilă, dacă acest ideal nu stă în opoziție cu cultura universală omenească.

Cu toată stima Tisza.

Se vede, că contele Tisza a voit numai să-și mântuie urechea cu acest răspuns, atât de vag și totuși în vădită contradicție cu politica ce face în Ungaria. Întrebăm:

Îndeplinește oare idealul național unguresc („ideea de stat”) „o misiune aducătoare de fericire” și poate el „conta pe o valoare durabilă”, când s'a pus în cea mai îndârjită opoziție cu elementele din care se compune cultura universală: cultura singuraticelor națiuni din Ungaria?! Cu răspunsul la această întrebare contele Tisza va rămânea veșnic dator.

D. Jászi e coveșent principiilor ce propagă și-i trimite dlui Motru, în *frantuzește*, următorul răspuns:

Toate forțele civilizației noastre tind la formațiunea marilor state. Oppenheimer, ilustrul sociolog german, cu drept cuvânt prevede că Statele Unite de o parte, și Rusia de alta, — vor reprezenta piete naționale cu desăvârșire omogene, fiecare cu câte un miliard de consumatori aproape, pe dată ce ele

vor atinge densitatea populației mijlocii a Europei occidentale. În fața acestor piete colosale unificate cu desăvârșire, micile popoare nu vor ști să se mențină în lupta economică, decât cu condiția să formeze alianțe economice puternice. Adevărul acesta e cu deosebire viu în ce privește pe tinerele popoare balcanice cari vor avea să remedieze mai întâi dintre toate relele, starea economică înapoiată la care au fost supuse sub jugul turcesc. Ele nu vor putea să primească concurența cu vechile piete naționale, decât formând o uniune vamală și comercială foarte întinsă.

Uniunea aceasta economică va fi în același timp cel mai bun zălog pentru menținerea păcii și pentru consolidarea aceluiași internaționalism cultural, care e asemenea condiția cea mai favorabilă în dezvoltarea liberă a individualității naționale a fiecărui popor. Pilda marilor națiuni occidentale dovedește în chip elocvent că internaționalismul fără încetare crescând, n'a făcut decât să desvolte forța geniului francez, englez, german și a altor entități naționale.

O piață economică cât mai întinsă cu puțință, cultura populară cea mai intensă, politică socială cea mai grijitoare — cel mai mare număr de mici gospodari independenți și maximul salariilor! — iată calea de progres a popoarelor balcanice — aceeaș pe care frații lor occidentali o parcurs după multe erori și potieneli, dar din zi în zi mai energetic.

Oscar Jászi.

Dl profesor universitar dela Budapesta, Bela Földes e și d-sa consecvent principiilor de economie națională ce propovăduiește dela catedră — și răspunde:

Statele balcanice au rezolvat chestiunea orientală fără concursul diplomației, prin logica armelor. Aceasta dovedește forța popoarelor lor. Aceiaș forță trebuie acum să fie documentată prin organizarea instituțiilor publice și prin relațiunile internaționale ale acestor state. Noi — și cu noi întreaga Ungarie — sperăm, în ciuda unor fenomene defavorabile și a rivalităților, că aceasta se va întâmpla. Îndeplinind aceasta sarcină, pacea Europei va câștiga în soliditate, îndată ce chestiunea orientală va fi dispărută.

Progresul acestor state trebuie să se facă pe baza solidă a dezvoltării economice, acceptând în relațiile cu străinătatea, principiul liberului schimb moderat.

Principiul triumfător al naționalității, trebuie să fie aplicat cu restricțiile necesare, pentru a garanta solidaritatea popoarelor și a evita conflictele nimicitoare pentru oricare stat civilizat. Principiul raselor împlinindu-și misiunea între graniți logice, trebuie să cedeze altor principii de o tot așa de mare importanță pentru existența statelor și pentru progresul umanității.

Îmi pare că pentru a atinge toate aceste finte pomenite, ar fi cel mai bine, și tot deodată în interesul Europei și al progresului politic și economic, dacă statele balcanice s'ar uni formând o uniune de state. Acesta e principiul care a adus la victorie, acesta e principiul care ar duce la un viitor de putere și de prosperitate.

Bela Földes.

Pentru monumentul lui Vlaicu.

Arad, 1 Noembrie 1913.

Au mai sosit:

Colecta dsoarelor Elena și Marta Fumor, din Nerău (suma: 160 cor.):

Pavel Fumor și soția 20.—, Eremie Fumor și soția 10.—, Teodor Pascu, B.-Colmloș, Iosif Pascu B.-Comloș câte 10.—, George Oprean, Văd. Sofia Minișan, Ra. Meiler, Budapesta câte 5.—, George Mezin și Silvia, George Marinca, N. N. câte 3.—, Silviu Bichicean 2.50, Petru Băran, Nagy Iános-né, Iulian Dogariu, Ioan Teo-

dor Cioban, Teodor Fisan, Ioan Simeon, Eremie Fleșeriu, George Păcurariu B.-Comloș, Lazar Mihai, Ștefan Minișan, Elena Fumor, George și Eremie Isac, George Băran, Dămian Isac, George Marinca bătr., Victor Fleșeriu, Cornelia Pascu, B.-Comloș, Ana Iancu, George Fisan, Ștefan Firim, Vichentie Fleșeriu câte 2.—, Livia Contrea, Filip Mihai, Gheorghe Ardelean, Gheorghe Isac, George Minișan, Ștefan Stroia, Teodor Andrei, Miletie Minișan, Simeon Cioban, Lică Chiței, Timotei Tempian, Pavel Martin, Teodor Iancu, Natalia Croitor, Luca Sârbru, Petru Firim, Iosif Ardelean, Nicodim Tempian, Miltie Cioban, Axenia Chiței, Nicolae Chiței, Petru Barbu, Dionisie Isac, Simeon Barbu, Andrei Tempian, Nicolae Chiței, Simeon Mihai, Filip Galetar, Eremie a lui Sima Barbu, Șofron Băran, Eremie Sârbru, Eremie Martin, George Muntean, Nicolae Ștefan, George Ștefan câte 1.—, Petru Marinca —.80, Andrei Sârbru —.50, Toma Crișan, Ioana Barbu, Gheorghe Fleșeriu bătr., Ilie Ștefan, Teodor Chiței, Teodor Chiței tân., Mihail Barbu câte —.40, Ana Martin, Gheorghe Jurcan, Nicolae Fisan, Iulian Minișan câte —.30, Simeon Tempian, Ana Crișan, Dionisie Sârbru, Iacob Firim, Floare Martin, Atanasie Chiței câte —.20.

Colecta Românilor din Uzdin; colectant d. Al. F. Negruțiu, (Suma: 35 cor.): Prima casă de păstrare 5 cor., Ioan Lupulescu, dir. de bancă 1 cor., Gligor M. Lupulescu proprietar 1 cor., Teodor Riszta casar 2 cor., Alexandru F. Negruțiu contabil 5 cor., Ana F. Negruțiu 2 cor., Silvia F. Negruțiu, Cornelia F. Negruțiu, Silviu F. Negruțiu câte 1 cor., Petru Gereu student 2 cor., Savu Puia v-notar, George Cretiu proprietar, Iliă Miclea jude comunal câte 1 cor., C. Onciu comerciant 10 cor., Pavel Cretu econom 1 cor.

Expozeul lui Pașici în Scupcină.

Se anunță din Belgrad: Președintele consiliului, d. Pașici, răspunzând unei interpelări a făcut următoarea expunere cu privire la politica externă:

Din ziua în care am avut pentru ultima dată onoarea să vă expun situația politică s'au desfășurat mari fapte istorice.

Chestia orientală, care predomina politica marilor puteri, a fost rezolvită de statele creștine din Balcani, în folosul națiunilor balcanice. Puterea musulmană care acum un secol subjugase statele creștine din Balcani a trebuit să se retragă în fața tinerelor state creștine și să le cedeze provinciile rapite acum 500 de ani. Se pare că destinul istoric a voit să restaureze aceleași state creștine cari acum 500 de ani au căzut sub invazia turcească și să restituie națiunii sârbești aproape toate țările pe cari Turcii le-au luat la Kosovo.

Discordia aliaților.

Nu numai reprezentanții națiunii, dar lumea întregă știe că Serbia era de părere ca constelațiile în chestia partajului teritoriilor cucerite, să se tranșeze pe baza sacrificiilor reale și proporționale cu forțele puse în acțiune. Serbia era convinsă, că diferendul se va putea tranșa în interesul ambelor părți printr'o înțelegere comună. Dar marile izbâzi istorice, întunecate înaintea unor oameni slabi, slăbiseră puterea de raționare asupra evenimentelor, deșteptaseră poftă pentru noi cuceriri și au făcut ca să-și aprecieze prea mult propriile forțe, deprecind pe cele sârbești. Serbia era susținută de aceleași sentimente și același spirit ca cel care o anima când s'a făurit alianța balcanică, când au fost puse la ordinea zilei chestiile ridicate în cursul războiului și după încheierea păcii din Londra. Din cauza atitudinii sale prudente și cavaleresti s'au adus imputări, chiar aci, opunându-se atitudinea Bulgariei.

Acuzațiile formulate sunt nedrepte.

Să-mi fie permis a respinge aici o imputare ce s'a făcut în acest senz guvernului din partea cercurilor politice. Se reproșă guvernului de a fi început prea târziu aceste tratative cu Bulgaria și în special de a nu le fi început atunci, când Bulgarii au cerut sprijinul sârbesc, pentru luarea Adrianopolului.

Deși guvernul regal cunoștea această critică, nu putea urma calea ce i se indica, deoarece considera și consideră și acum, că interesele Serbiei și cauza alianței balcanice ar fi fost mai puțin norocoase dacă Serbia ar fi formulat condițiuni în acele clipe. În Europa în special, nimeni n'ar fi putut aproba o atare faptă din partea unui aliat, în momentul când dușmanul amenință. Dar lăsând acest motiv important de o parte cauza Serbiei în urma unei astfel de politici, n'ar fi avut nimic de câștigat, ba dimpotrivă. Bulgarii ar fi sacrificat atunci Adrianopolul, cum au sacrificat mai târziu și ar fi trebuit să discutăm asupra chestiei macedonene în circumstanțe defavorabile pentru noi.

Conferința celor patru prim-miniștri.

Când toate încercările de a rezolva conflictul printr'o înțelegere mutuală, au rămas zadarnice, am încercat să le rezolvăm printr'o conferință comună a celor patru prim-miniștri ai statelor balcanice. Când și această încercare n'a izbutit, am primit arbitragiul țarului Rusiei, care a invitat la Petersburg pe cei patru președinți de consiliu, ca acolo, sub auspiciile guvernului rus să se înțeleagă între dânsii și am admis ca în caz de nesucces, țarul să judece modul de împărțire al teritoriilor ocupate în Balcani.

Înainte de aceasta și după căderea Adrianopolului, Bulgaria începuse să recheme cu grabă trupele sale din Tracia și să le concentreze la granițele sârbești și grecești.

Incidentele dela frontieră.

După raporturile între Serbia și Bulgaria au început să ia un caracter amenințător, Serbia a făcut propunerea ca de ambele părți să se demobilizeze, păstrându-se numai de fiecare parte 80.000 oameni pentru paza graniței și asigurarea ordinii în țară și atunci să se procedeze la discuțiunea condițiilor. Se știe că propunerea Serbiei tinzând a evita pericolul războiului, sau cel puțin să-l scadă, n'a izbutit și că Bulgaria a făcut contra-propuneri.

Uneltirile Bulgariei.

Bulgaria a încercat pe căi lăturale, să câștige de partea ei România, promițându-i prin intermediarul ei teritorii sârbești, drept compensațiune pentru acest acord.

Bulgaria a mai încercat să se înțeleagă separat cu Grecia, cântând să o despartă de Serbia iar Turciei îi făcea diferite făgăduieli pentru ca ea să rămână neutră în conflictul sârbo-bulgar.

Ofertele făcute de guvernul bulgar vecinilor săi, n'au fost primite căci era învederat că Bulgaria dorește hegemonia în Balcani și că aspiră tocmai la ceea ce ar fi o amenințare a siguranței nu numai a Serbiei, dar și a celorlalți vecini. De aceea vecinii erau mai de grabă porniți să admită ca Bulgaria să fie mai slabă și nu mai tare, aceasta din cauza propriei lor siguranțe și interese.

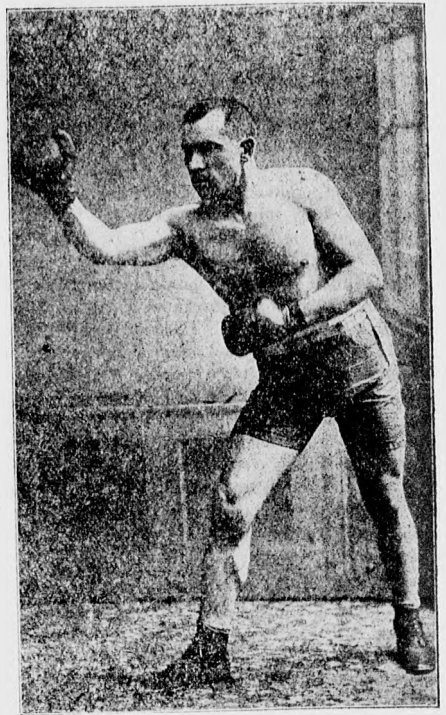
Boxistul român Dumitru Argăseală în Arad.

Arad, 1 Noembrie.

Redacția noastră a avut azi un oaspe interesant în persoana cunoscutului boxist român, originar din Brașov, d. Dumitru Argăseală, care a secerat frumoase victorii nu numai în continentul nostru, ci mai ales prin statele din America, cum sunt Mexico, Colorado, Texas, Arizona, California etc., ducând în cele mai de-

părtate colțuri ale globului fama vânoșiei românești.

Iată aici și fotografia oaspei noastre:

D. Argăseală va petrece în Arad numai câteva zile, dorind să-și găsească vre-un emul pentru a ne putea arăta și nouă frumoasa dsale artă sportivă.

Mai pe urmă d. Argăseală a luptat cu boxistul ungar Iosif Kocsis, un boxist de cel mai bun nume al Ungurilor, bătăndu-l complet în nu mai mult decât 8 minute. Societatea noastră românească din Brașov i-a dat tot sprijinul cu putință și ne-am bucura dacă și societatea noastră din Arad ar putea să aibă ocazia de a-i arăta același meritat interes.

Dl. Argăseală e în drum spre America, unde e bine cunoscut.

Anunțăm și pe această cale cercurile sportive și rugăm ca anunțările să se facă la redacția ziarului nostru, strada Zrinvi nr. 1.

INFORMAȚIUNI

Ziua morților.

Arad, 1 Noembrie 1913.

...Cine oare a serbătorit pentru întâia dată ziua morților, această serbătoare a pietății și-a amintirilor chinătoare? Cine-o fi pus întâia lumânare pe groapa în care era închis cel mort? A fost aceea groapă săracă, a fost criptă fastuoasă și împodobită cu flori, a fost mazuzele de rege sau noaptea macabră a vre-unei piramide egiptene?...

E seară... e 1 Noembrie, ziua morților. Se vor aprinde luminițe pe mormintele sărace și lămpi îndoliate în cripte, se va deranja lumca pentru amintirea celor morți. Mii de ochi de flacări vor străluci în noaptea cimitirelor, amenințate de boarea toamnă și frunze uscate vor foșni sub picioarele trecătorilor cum au foșnit întotdeauna în zilele morților. Ce potrivită e toamna pentru serbători amari! Ce bine-i când nu-ți luminează soarele brutal tristețile, cu zăduful lui!...

Privesc pe fereastră la trecătorii grăbiți și parcă aud glasurile chemătoare ale morților... Oameni cu cari

Am onoare a recomanda on. public din Arad și din provincie

Prăvălia mea de ghețe, pălării și albituri

precum și totfelul de obiecte pentru modă.

Pi 1351

Mare asortiment în noutăți de toamnă

Rog sprijinul on. public român.

:: Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA, comerciant de modă p. bărbați

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4. (vis-à-vis de Li-brăria diecezană.)

Singura prăvălie românească în Arad.

am trăit, ființe dragi își trimit umbrele să mă tulbure...
Între zilele anotimpurilor își au și ei ziua, în care
umbrele lor fac vizite celor ce se gândesc la ei, intră în
casele unde s'au simțit bine și unde au trăit ceasuri
frumoase...

Cimitirele fac astăzi concurență parcurilor și stră-
zilor pe unde obișnuiește să se plimbe lumea. Vor
trece printre morminte femei și fete frumoase, vor
trece băieți și bătrâni, unii nesimțitori, alții cu sarcina
unor deprinări inconsolabile. Vor trece don-juani cari
n'au avut niciodată răgaz să se gândească la moarte,
ori la vr'un lucru serios, și vor trece fete tinere cu ochi
frumoși, cu obraji de trandafir, căutându-și distracții
pe cărările cimitirelor... Își va țări fiecare viața prin-
tre morminte, va merge lumea tot așa cum s'ar duce
la spectacole de senzație.

Mă gândesc la morți și mă gândesc la viață... Mă
gândesc ce ochi ar face publicul mare, dacă cuiva i-ar
veni un gând bizar s'aducă un taraf de lăutari pentru
a cânta valsuri în mijlocul cimitirului. Poate i-ar sur-
prinde ciudățenia acestui gest... și numai neobișnuița
sau gândul „ce va zice lumea” i-ar opri de-a nu bate
taetul din picior și de-a nu se arunca într'un danț
aprinș... Puțină pietate trece pe cărările luminate ale
cimitirelor, astăzi în veacul idealismului de tarabă!

Trec umbrele mortilor... Mortii mei deranjați au
părăsit cimitirele și au venit la mine, căci fiecare mort
își are prietenii lui pe pământ. Sub masa lor de umbră
învie o lume întreagă, sate, orașe, străzi pustii, case
dărăpănate, năzuințe, gânduri spulberate, ceasuri re-
gretate.

Acolo în cimitire, acolo în grădinile morții, du-te
muritorule și învață să te cunoști! Acolo du-te și pri-
vește lumânările cari ard pe morminte și cari seamă-
nă așa de bine cu existența ta.

Acolo caută-te muritorule, acolo caută sufletul arid
al veacului tău, pe care-l luminează lumânările aprinse
la căpătâiul morților! Întreabă-te pentru ce pământeni
nu-i lasă în pace pe cei duși, pentru ce caută distrac-
ție în sărbătorile ce cred că le fac pentru amintirea
lor!

E 1 Noembrie... du-ți muritorule sufletul în cimitir
și răspunde-ți la multe dureroase semne de întrebare!

E ziua morților, e toamnă caldă... Noembrie s'a cer-
tat cu calendarul...

**Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță
vreme neschimbata.**

*Prognostic telegrafic: vreme neschimbata.
Temperatura la amiazi a fost 14.6 C.*

**Arhiducele Francisc Ferdinand a reîntors
vizita împăratului german.** Moștenitorul de tron
austro-ungar arhiducele Francisc Ferdinand a
fost alaltăeri oaspele împăratului Wilhelm. El
a luat parte la vânătoarea de curte a împăra-
tului german aranjată în Gohrde, iar ieri seara
s'a reîntors din Germania iarăși la Viena. În ga-
ra din Wildpark despărțirea dintre moștenito-
rul de tron austro-ungar și împăratul german
a fost foarte cordială.

**Trupa Antonescu la Lipova va juca Vineri
7 Noembrie, o piesă ce nu s'a reprezentat la Arad.**
Liniștea Casei, astfel ca să se dea posibilitatea
inteligenței din Arad, să ia parte la a patra re-
prezentare cu program nou.

Noul rege al Bavariei. Miercuri, în săptămâ-
na viitoare, prințul regent al Bavariei va fi in-
coronat de rege cu numele Nicolae III. În capi-
tala Bavariei se fac mari pregătiri în vederea
acestei mari sărbători. Toate edificiile au fost
înărborate cu steaguri, iar seara în ziua in-
coronării întreg orașul va fi iluminat. În aceeași zi
guvernul bavarez va promulga o lege prin care
boala bătrânului rege Otto e declarată de in-
curabilă și prin urmare tronul îl ocupă prințul re-
gent. Îndată după aceea regele va depune jură-
mintul pe constituție în fața miniștrilor, consi-
lierilor de stat și a delegației deputaților țării.
Despre actul încoronării primul ministru va lua

un proces verbal, care se va păstra în arhiva
de stat.

Moartea unei vrednice române. Ni se scrie
din Jebel: Marti a avut loc în cimitirul din Co-
muna Jebel, comit. Timiș, înmormântarea unei
vrednice române, Ana Loichița mama dlui pro-
fesor Dr. Vasile Loichița din Caransebeș.

Cadavrul neînsuflit al nobilei defuncte a
fost așezat într'un splendid cosciug de metal
cu sticlă, împodobit cu o admirabilă cunună de
lauri și flori naturale. Funda albă purta în litere
de aur inscripția: Ultimul sărut dela copiii tăi
Vasile și Dida.

Cosciugul a fost purtat pe brațe de opt oa-
meni.

Prohodul a fost oficiat de către protopopul
Aug. Ghilezan din Ciacova, preotul Romul Mun-
tean din Lighet și preoții locali Ion Ionescu și
Coriolan Popovici, asistați de trei învățători
din localitate.

În biserică protopopul Aug. Ghilezan a ținut
un lung și frumos panegiric, arătând bunătatea,
cinstea, sânguința și evlavia ce a caracterizat-o
pe nobila defunctă, care a dat neamului un va-
loros bărbat, pe profesorul Dr. Vasile Loichița.

Întreagă asistența a plâns.

Cosciugul a fost urmat până la cimitir de fiii
defunctei și numeroase rudenii precum și de un
public foarte numeros.

La cimitir, după săvârșirea obișnuitului ser-
viciu religios a mai vorbit frumos și îndușă-
tor preotul R. Munteanu.

Astfel s'a stins, spre regretul tuturor, una
dintre cele mai vrednice femei și mame româ-
ne a acestui ținut.

Odihnească în pace.

Din parte-ne loșmitem iubitului nostru
prieten, Dr. Vasile Loichița și îndureratei familii
sincerele noastre condoleanțe.

**Regele Angliei dă un banchet pentru mun-
citori.** În zilele aceste au fost terminate lucră-
rile de renovare în palatul Buckingham. Palatul
regal lucește acum într'o splendoare de tine-
reță. Regele Gheorghe de bucurie a dat un ban-
chet pentru muncitorii, cari au lucrat la întine-
rirea palatului. 510 muncitori au luat ieri loc
la masa fastuoasă întinsă în restaurantul ote-
lului Holborne pe spesele regelui Gheorghe. In-
sus regele pentru ca muncitorii să se simtă de
tot familiar nu s'a arătat la banchet și chiar și
mareșalului său de curte, Sir Ceppel, care a fost
însărcinat cu aranjarea banchetului, i-a ordonat,
a se îngriji de amuzarea muncitorilor, dar
el însuși să nu se arate, pentruca nu cumva prin
prezența lui să le strice voia bună.

Fracul e exclus dela banchet — a fost ordinul
regelui și astfel în frac la banchet au fost nu-
mai chelnerii cari îi serviau pe muncitori, cari
îmbrăcați în hainele lor simple de sărbătoare își
petreceau la masa regală.

Traiește încă Oscar Wilde? După cum se
știe Oscar Wilde a murit în 1900 în etate de
44 ani într'o odaie sărăcăcioasă a unui hotel
din Paris și a fost îngropat în cimitirul Begneux.
Însă în adevăr e așa? De vre-o câteva ori s'a
răspândit vestea că marele scriitor englez trăiește
încă. Unii spuneau că ar fi actor. Acum
vine d. Artur Cravan și declară că Wilde n'a
murit, ci trăiește în Florența unde duce o viață
singuratică. Aceste constatări ale scriitorului
Cravan sunt contestate de presa franceză. Cu
toate astea d. Cravan ține tare la afirmațiile sale
și deoarece în cazuri de acestea nu putea tă-
cea a declarat ziarului parizian „Le Journal”
următoarele:

„Eu sunt gata oricând să dovedesc că ră-
mășițele pământesti ale lui Oscar Wilde nu odih-
nesc în groapa din cimitirul Begneux. Cosciugul
conține și azi bucăți de lemn înfășurate în
vată și o vază de sticlă în care se află un ma-
nuscris în limba franceză, care poartă titlul
„Amen” și subtitlul „Comedie ori tragedie?”
Greutatea exactă a cosciugului e 109 kilograme.”

O fi oare adevărat ce spune Cravan ori o fi
o simplă farsă?

Un joc frivol. Senzația sălilor de danț, a saloanelor
aristocratice din toate metropolele e un nou joc, numit
„tango”, ale cărui mișcări sunt de-o rară expresivi-
tate sensuală. Acest joc, pe care dorim să nu-l cunoa-
ștem și să-l îșgonim din lumea noastră, a găsit pe
neșteptate un apărător ilustru în persoana academi-
cianului francez Jean Richepin. El a spus adevărate

elogii despre „poezia” noului joc, și cronica vieții so-
ciale din apus a primit astfel un subiect delicios, a că-
rui scărmanare nu mai înceată.

În aceeași zi, în care Jean Richepin cânta imnul
„Tango”-ului în fața cucoanelor parfumate și a nemu-
ritorilor gravi în haina lor verde și inflorită, — în același
zi și aproape la aceeași oră Pégoud făcea pe berlinezi,
cu năzdrăvănia lui minunată, să strige în fața oficiali-
tății germane și a membrilor familiei imperiale: „Tră-
iască Franța”!... Da, s'a auzit acum la Berlin acest
strigăt în timp ce d. Richepin trămbița îndemnuri dela
tribuna Academiei, ca pariziencele să continue a-și
frământa trupurile în danțul acesta sălbatec, fără gust,
stupid de sensual, care eflorează desfrânarea și pâl-
mucește simțul estetic al rafinării civilizației franceze.

Isprava lui Pégoud la Berlin și dizertația dlui Jean
Richepin la gloriosul institut al Franței, prin conco-
mitența lor în timp, înfățișează un fenomen de deo-
sebiră semnificativ. Eu — Doamne! — n'am nici un
motiv să insist; ca român, mă bucur numai că la noi
n'a ajuns încă „tango”-ul și că, în orice caz, la Aca-
demia noastră — mai puțin istorică și ilustră ca a Fran-
ței — n'o să se găsească nimeni care să vorbească de
„Tango”.

D. Richepin — care pentru circumstanță a ținut să
afirme din capul locului că e strănepotul lui Orfeu (fi-
rește fără aluzii la auditoriul căruia i se adresa!) —
poetul calicilor îndemna Franța să dănuțiască, să dănu-
țiască într'una pentrucă așa au făcut și sfetnicii și...
soldații lui Napoleon la Austerlitz.

A uitat să adauge că și pieile roșii dansează: dan-
sează când pleacă la război, când înmormântează pe
ai lor, când jeluiesc, totdeauna: — dar pieile roșii n'au
Academie. În țara zulușilor, a hononulezilor, dansul
e, însă, un mijloc de exprimare a simțimentelor și, mai
ales, a disciplinei tribunilor, civilizația noastră însă ne-a
dat altfel de mijloace pentru susținerea și manifesta-
rea acestor trebuinți. Dar — ce vreți — bardul acelei
„chanson des gueux” se crede în măsură să vor-
bească chiar în fața instituției care deține mai multă
tradiție de artă, de bun gust și de rafinare sulfle-
tească, despre „splendoarea divină a danțului” și încă
a Tango-ului.

Un alt academician va putea răspunde vorbind des-
pre „Tarina”, „Pas de patineur”, „Kraispolka” și alte
danțuri mai vechi, dar mai rafinate și oricum mai de-
cente ca „Tango”-ul dlui Richepin.

Sfârșirea ostilităților greco-turcești. Se a-
nunță din Roma: După unele știri din Atena
se pare că nu mai există decât ușoare dificultăți
de invins între delegații turco-greci excludând
posibilitatea unor complicații; totuși armatele,
atât grecești cât și turcești, sunt nevoite să con-
tinuie a rămâne pe picior de război paralizând
astfel afacerile și comerțul; se mai afirmă, că
prin intervenția vre-unor puteri s'ar putea grăbi
soluția chestiilor încă pendinte.

Opereta lui Toselli și urmările ei. Se confir-
mă știrea că curtea regală din Saxonia va sus-
penda, cu începere dela 1 Ianuarie anualitatea
de 50 mii de mărci, pe care o plătea fostei prin-
tese Luiza de Saxonia. Ceea ce a provocat a-
ceastă măsură este reprezentarea operetei:
„Printesa ciudată”, scrisă de printesa Luiza și
muzicată de maestrul Toselli, și care e plină de
aluzii jignitoare pentru curtea din Saxonia.

Mari mine de diamant în Congo. Vine știrea
din Antwerpen, că vaporul din Congo „Anvers-
ville” a adus acolo 8000 carate de diamant, cari
au fost găsite în ținutul Kasai, unde s'au des-
coperit bogate mine de diamant. În mărime și
calitate se aseamănă cu diamantele Nemților din
Africa-sudică, cari prin această descoperire
sunt amenințate de-o periculoasă concurență.

Cum este monumentul luptei dela Lipsca.
Am anunțat la timpul său că inaugurarea uria-
șului monument al luptei dela Lipsca, a avut loc
în prezența împăratului Germaniei și-a tuturor
principilor federali, în mijlocul unor grandioase
solemnități.

Monumentul are o înălțime de 93 metri. Cupola,
care are un diametru de 30 m., are o înălțime
de 60 m. Ca material de construcție s'au între-
buințat 125.000 m. c. beton și beton armat, pre-
cum și 12.000 m. c. granit în blocuri de câte 1200
până la 18.000 kgr. greutate unul. În fața monu-
mentului se întinde un lac artificial cu o supra-
față de 10.000 m. p. în a cărui apă argintie se
oglindește grandiosul monument.

În total monumentul acesta a costat 6.000.000
mărci, numai schelăria a costat 300.000 mărci.
Fondurile necesare pentru această construc-

tie au fost adunate prin subscripții naționale de către „Uniunea patrioților” întemeiată în acest scop de către d. Clemens Thieme.

Schitele și planurile au fost făcute de către profesorul Bruno Schmitz și profesorul Matzner, pe când toate lucrările de construcție au fost încredințate dlui Rudolf Welle din Lipsca.

D. Rudolf Welle este conducătorul antreprizei românești Welle & Stavâr, din Constanța, care antrepriză a fost întemeiată pentru construirea vastelor lucrări ale „Magaziei cu Silozuri” din portul Constanța; o lucrare de 1.700.000 lei fără mașinărie, și care va fi terminată în scurt timp.

In amintirea lui Vlaicu. Duminică în 26 Oct. s'a slujit un parastas în biserica gr.-or din Butești pentru odihna de veci a lui Vlaicu. A fost de față mult popor.

După slujbă P. O. D. protopop Florian Roxin a ținut o înduioșătoare cuvântare despre dispărut.

Premiul Nobel pentru medicină. Din Stockholm vine știrea că Institutul carolinic a hotărât a oferi ast an premiul Nobel pentru medicină profesorului de fiziologie la universitatea din Paris, dlui Charles Richet.

Nou avocat român. Facem cunoscut publicului nostru că d. Dr. George Dănilă și-a deschis cancelaria advocațională în Hunedoara. (Vajdahunyad.)

Intru amintirea lui Vlaicu. Duminică s'a slujit în biserica gr. catolică din Nădlac, comit. Cenad, un parastas solemn pentru sufletul mult regretatului mare aviator român Aurel Vlaicu. Răspunsurile funebrele au fost date cu precizie și multă duioșie de către harnicul cor al meseriașilor români din localitate. La parastas a asistat foarte mult popor. La sfârșitul parastasului preotul **Arcadie Crâșnic** a ținut un frumos panegiric care a emoționat foarte mult asistența.

Societatea academică „Carmen Sylva” din Graz s'a constituit în ședința ținută la 25 c. alegându-și următorul comitet:

Președinte: George Palievici abs. iur. și stud. com. Vice-președinte: Alexandru Pop abs. teol. și stud. com. Secretar: Valer Chibulcutean stud. com. Cassar: Octavian Bocance stud. ing. Bibliotecar: Niculae Dobrotă stud. com. Controlor: Vasile Mureșanu stud. med. Maestru de scrimă: Victor cav. de Tarnavski stud. chem. Econom: Emanuil N. Sanciu stud. med.

Invitare. Despărțământul Năsăud al „Asociațiunii” își va ține adunarea cercuală Duminică în 2. Noembrie st. n. în comuna Rebrisoara.

După cetirea și verificarea rapoartelor și a tuturor agendelor ce-o privesc, va urma „Sfaturi gospodărești” prelegere populară de Dr. Emil Precup profesor în Năsăud.

Conflict între ziarele engleze și agenția Reuter. Un interesant conflict a izbucnit între marile ziare engleze și Agenția Reuter din Londra. Aceasta agenție, care se bucură de un renume mondial a deschis un birou de anunțuri. Ziarele londoneze n'au primit cu ochi buni această concurență și deoarece pe cale pașnică n'au putut ajunge la o înțelegere, au format un bloc sub conducerea ziarului „Times” și „Daily Mail” și au dat o declarație comună, că dacă Agenția Reuter nu va înceta cu concurența, ele nu-i vor mai publica nici o telegramă.

Producție teatrală. Tinerimea română din Sighisoara va da în 26 Octomvrie v. o reprezentație teatrală, urmată de dans în sala dela „Gewerbeverein”. Se va juca „Doctorul fără voce” comedie de Molière. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice.

Viltoarea administrație a Sf. Munte. Trimisul Rusiei pe muntele Athos, Serafinov, a declarat călugărilor greci, că deoarece Sf. Munte este locul de pelerinaj al tuturor ortodoxilor, nici vorbă nu poate fi ca muntele să treacă sub administrație grecească.

Proiectul de a pune Sf. Munte sub protectoratul și îngrijirea patriarhului ecumenic a fost respins de Poartă, deci este neapărat nevoie ca Sf. Munte să fie pus sub ocrotirea internațională a tuturor ortodoxilor.

Sediul administrației bisericești va rămâne și în viitor tot Karvac, limba oficială ar fi cea greacă, iar jandarmeria ar fi compusă în număr egal din Greci, Bulgari, Sârbi și Munte-negreni.

Duel cu revolvere între două surori. Intre fetele unui proprietar din apropierea orașului Riga, a avut loc zilele trecute un duel cu revolvere. În acest duel o fată a fost omorâtă pe loc, iar cealaltă grav rănită. Cauza sângerosului duel, a fost un tânăr de care erau îndrăgostite amândouă surorile.

Lepine furat. Renumitul fost șef al poliției din Paris, Lepine, — după cum anunță o telegramă din Bruxelles — a avut ieri o aventură foarte neplăcută. Retrăgându-se nu de mult în pensiune, el plecase într-o călătorie de plăcere. Ieri, așteptând el în gara din Esseken expresul Amsterdam-Paris un pungaș îl luase la ochi și când fostul șef de poliție se sui în vagon, pungașul îi șterpelișe pe neobservate punga cu bani, în care se afla câteva miișoare de franci. Lepine a observat furtul numai după ce expresul plecase deja. La stațiunea următoare, el a anunțat cazul șefului de gară, care imediat a telegrafiat poliției din Esseken, dar pungașul până acum n'a putut fi prins.

Am scăpat de umbrele. S'a înființat în Belgia o societate cu 5 milioane capital pentru „împrumutarea umbrelor”.

Scopul societății este să scutească lumea să plece de acasă cu umbrelă, totdeauna o belea. Pentru suma de 5 lei pe an, societatea dă clienților un jeton de aluminiu cu un număr.

Când începe să plouă, intri în prima prăvălie, cafenea, restaurant, tutungerie, arăți jetonul și-ți dă o umbrelă.

Când stă ploaia intri iar în prima prăvălie și lași umbrela.

E nostim nu?
Pe când și la noi?

Cereți gratis și franco noul catalog al librăriei noastre!

Adresa: **Librăria „Concordia” Arad Str. Deák-Ferencz nr. 20.**

ILUSTRATE CU AVIATORUL A. VLAICU a editat librăria noastră. Sunt 2 feluri: 1. Vlaicu singur. 2. poetul Octavian Goga-Aurel Vlaicu. Ilustratele sunt foarte bine reușite, brom-argint. Bucata costă 20 fil., 25 bucăți Cor. 3.50, 50 bucăți Cor. 6.50, iar 100 bucăți Cor. 12.— Ilustratele se trimit sortate iar dela 25 bucăți în sus franco. Comandele să se trimită pe adresa următoare: **Librăria „Concordia”, Arad.**

x Expoziția de covoare. Expoziția de covoare din palatul cultural conține bucăți de mare valoare, adevărate bogății ale Orientului, așezate cu multă artă. Expoziția, care a fost deschisă de d. Arpad Varjassy, are zilnic foarte numeroși vizitatori. Explicații dă vizitatorilor expertul covoarelor orientale d. Sándor Domán.

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, **Budapesta VIII.** Prater 9. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați li-ferează cele mai perfecte oroloage pentru tur-

nuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Prima fabrică ungară de stampile, atelier artistic pentru gravuri și turnătorie de metale, fabrică mecanică de mașini, **Budapesta VIII Futó-utca 7.** Stampili, firme, aliaje de metal și fer. E 1358.

x Primul depozit românesc de PIANE, PIANINE și ARMONIURI asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici, în nuc mat sau poleit, negru, mahagon, palisandru veritabil, construcție modernă, cu preț mai ieftin ca ori unde. Transportul și pachetarea gratuite. Școalele, reuniunile de cântări și alte instituții culturale primesc favor special. **Armoniuri de școală** bune și solid lucrate. 10 ani garanție. Plătire în rate. **Timotei Popovici,** profesor de muzică, Sibiu (Nagyszeben) Str. Ciszădiei nr. 7. (Po 890).

x Bomboanele Menthol sunt cele mai bune contra tusei, răgușelei și a catarului. Efect repede și sigur. Fiind excelente, milioane de oameni le întrebuințează, au aromă plăcută, nu sunt vătămătoare stomacului și apetitului. I cutie 40 fileri. De vânzare în toate farmaciile și drogheriile. Să primiți numai cutii provăzute cu inscripția „Menthol” și 4 figuri gnom.

x Tot ce lucește, n'are viață lungă! Zi de zi se pun în circulație alte și alte noi purgative expediate în cele mai impoționate pachete, dar în urma protestelor corpului medical curând dispar în negura uitării. În ciuda acestor purgative apa amară Franz Josef rămâne singura apă naturală probată și excelentă, care apă isvorește din izvoarele „Franz Josef” din Budapesta, capitala patriei noastre și așa cum iese din izvoare se pune în sticle noi, nefolosite, și astfel se pune în circulație. Apa amară naturală „Franz Josef”, care se vinde în oricare farmacie, drogherie și în prăvăliile de ape minerale mai de seamă, este recunoscută de specialiști ca un purgativ, care și pe lângă o întrebuințare mai îndelungată nu-și pierde excelentul efect și astfel e foarte potrivită pentru încetarea incuierii învechite a scaunului. A fost încercată și recunoscută de cel mai excelent purgativ de către învățați și scriitori eminenti, ca: Banmberger, Biermer, Cantani, Gerhardt, Giovanni, Klebs, Kraf-Ebing, Kussmann, Leube, Leyden, Nussbaum, Porzo, Rokitansky, Scanzoni, Semmola, Senator, Spiegelberg, Zweifel și alți savanți ai științei medicale. Hi 821

x Spectacol în str. Kossuth Lajos din Budapesta. Străformarea și amplificarea marzului de modă din str. Kossuth Lajos a lui Ungăr constituie un adevărat eveniment artistic, care pe dreptul pricinuesc senzație. Formă, atât internă cât și externă, modernă, fastuoasă; mușterii găsește tot ce voadese, pentru că desi se găsec aci cele mai moderne lucruri, mușterii mai puțin bănoși își găsec și ei lucruri potrivite stării lor.

BOONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

— 1. Noembrie.

Din cauza sărbătorii, bursa de cereale a fost azi închisă.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Atelier modern pentru curățirea hainelor.

Curățire modernă și foarte frumoasă a hainelor de sădă, batist, eponge, pânză etc.

Se primește spre curățire și călcare haine de bărbați.

— Vopsire modernă de haine în culori la modă. —

Knapp Sándor, Arad

Institut de vopsitorie, curățire chimică și spălarea cu aburi a albiturilor.

Local de primire: colțul străzii Weltzer János, vis-à-vis de posta principală. Stabilimentul: str. Magyar-utca nr. 26. — Comenzile din provincie se execută prompt și conștiințios. Ka 1247

Publicațiunile casei școalelor.

I. Biblioteca pedagogică.

- No. 1. Didactica magna de Amos Comenius costă Lei 1.55
 „ 2. Câteva idei asupra educațiunei, Partea I. de Locke. Lei 1.—
 „ 3. Pedagogia practică de A. Mathias 2.50
 „ 4. Introducerea în pedagogia lui Herbart de Chr. Ufer. Lei 1.—
 „ 5. Leonard și Gertruda de Pestalozzi 3.10
 „ 6. Psihologie pedagogică de Em. Martig 3.—
 „ 7. Eroii de Th. Carlyle. Lei 2.—
 „ 8. Câteva idei asupra educațiunei. Partea II. de Locke. Lei 1.—
 „ 9. Emil de Rousseau. Vol. I. Lei 2.50

II. Biblioteca pentru popor.

- No. 1. Alexandria, Lei —.30
 „ 2. Arghir și Elena —.25
 „ 3. Isopia I. Lei —.40
 „ 4. Geneveva de Brabant —.45
 „ 5. Răvașele unui doctor, Partea I. —.30
 „ 6. Răvașele unui doctor, Partea II. —.30
 „ 7. Răvașele unui doctor, Partea III. —.30
 „ 8. Povestirea vorbeii de Anton Pann —.40
 „ 9. Carte despre drepturi și datorii. Lei —.40
 „ 10. Povestiri de petrecere și de folos. —.40
 „ 11. Povestiri din Halima, Partea I. —.50
 „ 12. Povestiri din Halima, Partea II. —.50
 „ 13. Glume. Vorbe de olacă. —.35

III. Biblioteca de popularizarea științei.

- No. 1. Cât și cum se muncește în America. —.75
 „ 2. Istoria lui George Stephenson. Lei —.55

IV. Biblioteca liceală.

- No. 1. Mitologia Greco-Romană de G. Popa Li-seanu. Lei 3.50
 „ 2. Tablouri culturale din trecutul Românilor de St. O. Iosif 1.80

V. Cărți didactice.

- No. 1. Archeologie biblică de C. Chiricescu Lei 1.75
 „ 2. Catechismul ortodox de Pr. I. Cotcu 2.30
 „ 3. Dreptul bisericesc de D. Boroianu 2.30
 „ 4. Introducere în cărțile noului testament de I. Cornoiu 2.30
 „ 5. Introducere în cărțile vechiului testament de C. Chiricescu 1.75
 „ 6. Explicarea evangheliilor de I. Mihălcescu 2.20
 „ 7. Liturgica de Ec. St. Călinescu 1.75
 „ 8. Teologia dogmatică de Ec. St. Călinescu 2.30
 „ 9. Omiletica de Pr. V. Aramă 2.55
 „ 10. Pastorală de I. Gotcu 1.75
 „ 11. Istoria sfântă a vechiului testament de Ec. C. Popescu 2.50
 „ 12. Sf. Vasile cel mare de J. Valaori 1.75
 „ 13. Sf. Grigore Teologul de J. Valaori 1.60
 „ 14. Sf. Ioan Crisostom de J. Valaori 1.75
 „ 15. Sf. Iustin de J. Valaori 1.75
 „ 16. Carte de citire greacă pentru clasa III-a seminarială și V-a liceală de J. Valaori 1.50
 „ 17. Carte de citire greacă pentru clasa IV. seminar. și VI liceală de J. Valaori 2.25
 „ 18. Vechiul testament text grec de J. Valaori 1.75
 „ 19. De civitate dei de I. Dianu 1.50
 „ 20. De viris illustribus de I. Dianu 1.75
 „ 21. De vita beata de I. Dianu 1.75
 „ 22. Apologeticum de I. Dianu 1.75
 „ 23. Carte de limba română pentru clasa IV. seminarială de G. Adamescu 2.50
 „ 24. Carte de limba română pentru cl. VI. seminarială de G. Adamescu 3.—
 „ 25. Carte de limba română pentru clasa I-a normală de G. Chelaru 1.60
 „ 26. Carte de limba română pentru clasa II-a norm. și I seminar. de G. Chelaru 2.10
 „ 27. Carte de citire pentru școalele de meserii anul I. —.60
 „ 28. Carte de citire pentru școalele de meserii anul II. 1.—
 „ 29. Manual de viticultură și vinicultură de Dobre Rădulescu 1.50

- „ 30. Curs elementar de economie rurală de I. G. Botez. Lei 1.50
 „ 31. Cunoștințe elementare de botanică agricolă de C. Sandu-Aldea 2.25
 „ 32. Creșterea vitelor. Cartea I de N. Filip 1.75
 „ 33. Creșt. vitelor. Cartea II de N. Filip 1.85
 „ 34. Creșt. vitelor. Cartea III de N. Filip 1.50
 „ 35. Ermineutica biblică de Arh. Scriban 1.40
 „ 36. Curs de cosmografie de G. Nichifor 1.75
 „ 37. Istoria bisericească de I. Mihălcescu 3.—
 „ 38. Geometrie analitică pentru cl. VIII. reală de P. Marinescu 2.50
 „ 39. Manual de limba română pentru cl. VII. seminar. de Gh. Adamescu 4.—
 „ 40. Literatura română pentru școale normale de Gh. Adamescu 4.50
 „ 41. Extraits de auteurs du programme VIII-e année par Emil Escouffier 2.80
 „ 42. Extraits des auteurs du programme VI-e année par Emil Escouffier 2.25
 „ 43. Manuel de la Littérature Française, cl. de VIII-e par Ella et Marguerite Negruzzi 2.25
 „ 44. Noțiuni de medicină și Farmacie populară de dna dr. Kernbach-Tatușescu 3.50
 „ 45. Manual de limba germană pentru uzul școalelor comerciale superioare anii I și II de E. Pașcan 3.50
 „ 46. Manual elementar de fizică cu aplicațiuni la agricultură, pentru uzul școalelor inferioare de agricultură de dr. Maximilian Popovici. 1.75
 „ 47. Manual elementar de chimie anorganică și organică cu aplicațiuni la agricultură de dr. Maximilian Popovici. 2.20
 „ 48. Carte de citire pentru școalele inferioare de meserii cl. II de D. M. Cădere 1.20
 „ 49. Carte de citire pentru școalele inferioare de meserii cl. III. de D. M. Cădere. 1.30
 „ 50. Istoria bisericii române p. cl. VII. seminar. de N. Dobrescu 2.50
 „ 51. L. Română p. cl. III normală de G. Chelaru 3.75
 „ 52. Culegere de probleme pentru cl. VIII. modernă de I. Tutuc 2.20
 „ 53. Limba română p. cl. II. seminar. de G. Chelaru 3.—
 „ 54. Religia p. școalele medii de Boroianu 0.50
 „ 55. Geometria idem de C. Georgescu 1.20
 „ 56. Istoria Românilor idem de Th. Agulletti —.80
 „ 57. Științe naturale idem de Tăbăcaru 2.—

VI. Diverse.

- No. 1. Curs de contabilitate de G. Dumitrescu-Bumbesti 2.50
 „ 2. Istoria bisericii române de N. Iorga Vol. I. Lei 2.—
 „ 3. Istoria bisericii române de N. Iorga Vol. II. 2.—
 „ 4. Români sub Mihai Viteazul de N. Bălcescu 2.50
 „ 5. Teatrul Național din București în 1908—1909 de P. Eliad —.60
 „ 6. Cântece și coruri școlare de Chiriac, Bănușescu și Saxu 1.50
 „ 7. Colecția de ouă incondeiate de Maria Panaitescu —.50
 „ 8. Portretul M. S. regelui de Gab. Popescu 1.50
 „ 9. Conferințe populare de G. Coșbuc. Volumul II. 1.—
 „ 10. Școale secundare din Franckfurt/Main de M. Dimitrescu —.60
 „ 11. Organizarea gimnaziilor în Saxonia de M. Tilenschi —.30
 „ 12. Anuarul Casei Școalelor pe anul 1907—1908. 1.—
 „ 13. Cartea de aur a Casei Școalelor 5.—
 „ 14. Monografia fondurilor Răducanu Simionide și Iosif Niculescu de Victor Anastasiu. 1.—
 „ 15. Instrucțiuni pentru predarea desenului liniar în liceele reale 1.30
 „ 16. Manual de gimnastică suedeză de P. Bucovineanu 4.20
 „ 17. Culegere de coruri de Chiriac, Pănușescu și Cucu 1.50
 „ 18. Isoave strămoșești de Margareta Miller-Verghey 22.—
 „ 19. Povățuitor pentru predarea desenului în școalele primare —.60

- „ 20. Anuarul Casei Școalelor pe anul 1908—1909 1.—
 „ 21. „Atențiunea”, conferința dlui Inspector St. Negulescu —.50
 „ 22. Crăciunul, piesă de teatru de Rădulescu-Niger —.50
 „ 23. Vracii, conferința dlui dr. Gădescu —.50
 „ 24. 10 Mai, conferința dlui P. Haneș —.50
 „ 25. Altă ortografie de Dr. Al. Bogdan —.80
 „ 26. Dela Români din Serbia de Giuglea și Vălsan 3.—
 „ 27. Pomicultura de Gr. Mărunțeanu-Sfinx Lei 4.—
 „ 28. Versuri și cântece de Madan —.75
 „ 29. Conducător pentru predarea gimnasticii de D. Ionescu 6.—

VII. Hărți.

- No. 1. Harta politică a României 10.50
 „ 2. Harta fizică a României 10.50
 „ 3. Harta Europei 8.50
 „ 4. Harta Asiei 8.50
 „ 5. Harta Africii 7.—
 „ 6. Harta Americii de Nord 7.—
 „ 7. Harta Americii de Sud 6.—
 „ 8. Harta Oceaniei 8.—
 Rabatul ce se acordă este de 30% pentru toate cărțile, iar pentru Biblioteca pentru popor este de 40%.
 (Mi 1528—2)

Un candidat de avocat

Dr. iuris, ori substitut de avocat cu practică află aplicare momentană la subscrisul.

Dr. Ioan Pop, adv.
Alba-Iulia (Gyulafehérvár).
(Po 1529)

Un candidat de avocat

află aplicare la subscrisul

Dr. Ioan Suci, adv.
Boroșineu (Borosjenő).
(Sa 1530)

AVIZ.

P. T.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că am cumpărat

atelierul de croitorie

a dlui Tury Nagy Lajos, fondat deja acum 34 ani, — pe care de azi începând îl conduc ca proprietatea mea sub firma înprotocolată

„TEODOR CRISTEA”.

Starea mea materială solidă, activitatea îndelungată dezvoltată la primele firme de croitorie din patrie și legătura ce o am cu renumite fabrici de postavuri din străinătate, mă pun în plăcuta poziție de a putea satisface tuturor așteptărilor Prea stimaților mei mușterii. — Rugându-vă, să binevoiți a mă onora cu prețuitele D-voastre comande și asigurându-vă, că îmi voi da toată silința ca să Vă câștig încrederea și mulțămirea, semnez cu deosebită stimă:

Teodor Cristea

Budapesta, IV., Váci-utca nrul 51.

TEATRUL „APOLLO”

va reprezenta în 3, 4 și 5
Noemvrie n. 1913

IN	HOC
SIG	NO
VIN	CES

IN SEMNUL acesta vei învinge.

Tragedie clasică în 5 acte.

Cu dreptul exclusiv
de reprezentare.

Aducem la cunoștința on. public, că localitățile le-am mutat în palatul baronului Bohus.

Aradi Ipar- és Népbank.

1520

Diamant Ferencz

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz 7.
(Di 399)

La magazinul de lemne

DÓZSA

din Strada Radnai nr. 11

se vinde cu prețuri convenabile tofelul de lemne de foc, măsurate bine.

Telefon nr. 857. (Do 1479) Tel-fo-n nr. 857.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat lemne

Intreprindere de firez-motor

„Hunyadi”

Arad, str. Kossuth nr. 9. Telefon 658,

unde se capătă în permanența lemne foarte bune uscate și creparte, transportate acasă în saci plumbuiți. 100 kgr., pe 3 tăieturi 3 cor. Lemne în stâncini și vagoane cu prețuri foarte ieftine. — La dorință mergem acasă și ne angajăm pentru tăiatul lemnului cu firezul nostru motor. — Principiul nostru este serviciu prompt și conștiințios. — Scanduri întrebuintate, de diferite grosimi, bune, se vând cu prețuri foarte ieftine. (Ha 1484)

Bătăturile,

scortoșenia pielii, urciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”

la 907

1 sticlă 1 cor., francoată
1 coroană 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

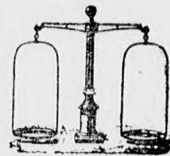
la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCHE, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

KITZINGER JÓZSEF

fabricant de cumpene chimice și mecanice pentru articlii de precizie

BUDAPESTA, VI., Nagymező-utca 52.

Execută și liferează cumpene pentru farmaciști, bijutieri, scriitori și pentru pachete, cumpene pentru lucrări de analiză și precizie, aparate pentru fizică, chimie și de măsurat; brevete și tofelul de lucrări în această branșă.

Execuție cu specialitate.

Prețuri convenabile.

Prețurent franco.

Ki 1172

Restaurantul „Gambrinus”,

este renovat radical și aranjat cu confort modern; bucătărie excelentă, vinuri curate excelente, prețuri moderate. — Săli speciale.

Sa 1891

Cu stimă: SZALAY IMRE, ospătar.

Cel mai mare și mai ieftin magazin de gramofone și plăci pentru gramofone în Ungaria.

Ceasornice, bijuterii, gramofone, plăci.

Chiar și pentru plățiri în rate? Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-litere 80 fil. cor. 120, cu pietri 2 cor. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articlii pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofonele noi se dă garanție pe 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparație pentru ceasornice bijuterii, gramofone. Schimb de aur și argint adrobit. **Tóth József**, tru și orologier artistic. Seghedin (Szeged) Dugoncs-tér nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețurent ilustrat gratis. Permanent noutăți de plăci românești. Atențiune! Caut cântăreți și cântărețe, coruri și țărăfuri românești pentru recepții de plăci. To 1253

Rog să mi-se trimeată oferta!

OF, VAI!

CONTRA TUSEI, RĂGUȘELEI

TRĂIASCĂ!

MĂ înădușă blăstămata tusă!

și îmbăloșerii cel mai sigur și mai excelent medicament:

Pastilele de piept a lui EGGER,

cari au o aromă excelentă și nu strică pofta de mâncare.

1 cutie 1 cor. și 2 cor.

1 cutie de probă 50 ml.

Pastilele EGGER m'au vindecat curând!

FABRICĂ ȘI LOC PRINCIPAL DE EXPEDIȚIE:

A. EGGER FIUL, LIFERANT CES. ȘI REGESC IN VIENA.

De vânzare în următoarele farmacii: In Arad, la: Berger Gyula, g. Földes Kelemen, Géspáti János, U. Kossuth Pál, Ring Lajos, Rozsnyay K., Szokoly Sándor, Wojtek Kálmán. — Apoi la următoarele drogherii: Hanzu Nistor, Török Andor és Trsa, Wojtek és Weisz. In Gioroc la farm.: M. sznyk Dániel. In Pecica-ung. la farm.: Adler Gy. Lajos. In Pecica-rom. la far.: Roxin Ioan. In Simand la far.: Csiky Lukács. In Szikszó la farm. Urmașii lui Füredi Ede.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

ur.
și din
decurs
lți
N”
rancată
ș sticle
ânzare
pregăti-
in Győr.

SEF

ne-
ne

ca 52.

pentru
sori
ntru
reci-
zi ă,
evete și
șă.

ialitate.

abile.

nco.

US”,

ajut cu
exce-
te, pre-
eciale.

pătar.

pentru gra-
Ungaria.

plăci.

„Strapa”,
0, cu pietri
magazin de
u buzunar!
dă garanție
5 ani Ate-
gramofoane.
Cronome-
tru și oro-
tér nr. 11.
ent ilustrat
Atențiune!
furl româ-
To 1233

ta!

CĂ:

GER
curând!
EGESC
Gées
a, Kár-
nán. —
Weisz.
a-rom.
edi Ede.

PRESE DE VIN

bune și excelente
 lîferează din fabrica
 societății industria-
 șilor de fer din

Kecskemét
 ca membră a societ.

O. K. H. societatea

Ipari és Háziipari szövetkezetek

Beszorző és Értékesítő Központja

Budapest, VIII., József-körut 36.

Cereș prețurent.

Go 1304

Fondat în a. 1845.

Telefon 162-01.

DREHER IGNÁCZ és FIA

fabrică de mărfuri fine de oțel

BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foarfece, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru mîasă, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Cereți catalog. (K 500-50)

Lemne ieftine pentru încălzit,

vînzare și întreprindere pentru tăiatul lemnului, ARAD, piața Tökölly. Clădirea băii Katalin. Telefon: 811.

Lemne de foc mărunțite, transportate acasă, 2 cor. 80 fil. 1 majă metrică coes de Prusia 5 cor. 40 fil. 1 majă metrică pătrați de cărbuni de nuc de Prusia 5 cor. 20 fil. 1 kgr. cărbuni de lemn 12 fil.

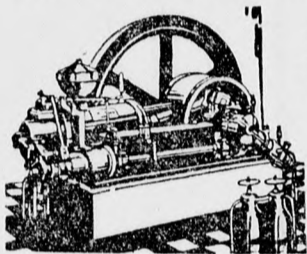
Mașini pentru tăiatul lemnului poate fi comandată în orice timp prin telefon. Zilnic pâine Dozsa proaspătă, albă 1 kgr. 30 fil., jumătate neagră 1 kgr. 26 fil.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public

IVAN și MIHALECZ.

(l. 1490-10)

TELEFON: 811.

CELE MAI BUNE MOTOARE!

Garantje pe mai mulți ani!

Ke. 1201

Condițiuni favorabile de plătere!

Motoare Diesel originale Körting

Motoare absorbitoare de gaz și de benzină. Garnituri de îmblătit cu benzină și ulei brut, cu vehicule Noutate senzațională! Noutate senzațională!

MOTOARE CU OLEIU BRUT

fără stropire cu apă, — cap de aprins și fără compresor

Gellért Ignác és Társa

bîrou tehnic.

BUDAPEST, V., strada Koháry nr. 4.

În interesul d-voastră cereți prospect!

E trist, dar adevărat,

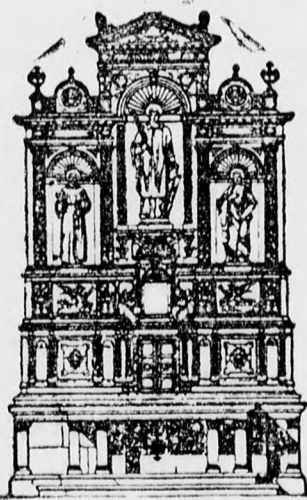
că azi există o mulțime de oameni, cu sângele și cu sucurile infectate, cari prin ușurința tineretii, prin răătăciri, timpuri și obiceiuri proaste și-au distrus atât sistemul lor nervos cât și puterile spirituale. Ar fi timpul că această stare groazavă să se sfârșească odată. Dar nu e de ajuns să îndrepti cu suferințele tale către primul venit; bolnavul trebuie să aleagă un astfel de medic, care prin conștiința, vrednicia și experiența sa, să fie în stare să vindece bolile, fundamental. Numai așa e cu putință să stărești boalile secrete. Pentru împlinirea acestui scop nobil cel mai nimerit este celebrul institut al specialistului Dr. PALOCZ, profesor de Higienă, doctor em. al spitalelor. Fără nici o împiedecare a meseriei, Dr. PALOCZ întrebuințează la bolile cele mai grele și cele mai vechi metoda sa specială cu succes sigur, datorită practicii sale uriașe și anume la: Scurile corpului stricate, sifilis, boli de bășică și camel, boli de nervi și de măduva spinării, consecințele sifilisului și ale onaniei, poalei albe, impotenței, a începutului de neurastenie, Hemoroizi, boli de sânge și de piele, ca și toate bolile sexuale de femei. Depărtarea nu împiedecă de loc tratamentul. Dacă cuiva e imposibil să se prezinte personal, atunci i se trimite gratuit informațiuni lămurite, scrise, sub păstrarea celui mai mare secret, cum ar putea acasă, sigur, fără întreruperea funcțiunii sale, să fie vindecat. (În scrisoare trebuie trimisă și o marcă pentru răspuns.) Scrieți încă azi

Doctorului PALOCZ, Medic specialist, Budapesta, IV. Muzeum-Körut 13.

STRIZS ISTVÁN

Industria artistică și constructor de altare, atelier artistic pentru aranjamente bisericesti

Isaszeg, Budapest mellet.

Fund. 1894.

Fund. 1894.

Execută în orice stil, altare moderne, iconostasi, peșteri-Lourdes, s. mormânt, fântâni pentru botez și amvoane, statue sfinte, icoane pentru drumuri, din lemn și teracotă, potire, sacristii, candelabre, felinare și totfelul de lucrări de metal. Haine bisericesti, prapori, broderii artistice-bisericesti de aur și mătăsă; renovări de biserici, picturi, repararea și aurirea altarelor, pictarea altarelor și a totfelului de icoane. Proiecte și deseneuri prospecte gratis. Mergerea la fața locului pe cheltuiala proprie. (S 1303)

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI „PIANURI”

nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favorabile. În localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. În provincie: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.

CLUJ (KOLOZSVAR), str. Bartha-Miklós nrul 14.

La 1407 Scutit prin lege!

Festiva de iustitie

„Bomboanele Menthomol” sunt cele mai bune și mai sigure contra tusei, răgușelii și catarului.

Efect grabnic și sigur, foarte plăcut, gustos, nu strică stomacul, promovează apetitul. Împiedică convulsiunile de tuse precum și osteneala oravelor de contrare, în consecința cântăreții, artiștii, preoții și oratorii îi întrebuințează permanent.

Indispensabil pentru fumători, deoarece răcorește gura și îndepărtează mirosul de tutun. : 1 cutie 40 fileri.

De vînzare la toate farmaciile și drogheriile. — La cumpărare grijiți de ciușel aci alăturat și la numirea de „Menthomol”

Fabrică: A. EGGER FIUL, liferant ces. V.ena. și regesc în

Réthy János

fabrică de cărnați și de cărnuri cu putere

:: electrică ::

DEVA, PIAȚA PRINCIPALĂ.

Re 1142

Oferă bogatul său magazin de cărnuri afumate: în fiecare sezon se capătă carne proaspătă de vită, vițel, porc și miel, cu cele mai ieftine prețuri de zi. Apoi, șunec murate excelent, limbi de vită, vițel și de porc, peceie (kaiserfleisch), coaste afumate, totfelul de mezeluri reci, pregătite în mod foarte gustos, în fabrica proprie.

Prețurent, cu provocare la acest ziar, se trimite franco.

BUDAPEST P. SIMONS
Hotel „ZUR STADT PARIS”
Nou renovat! Nou renovat!

Hotel de renume. 100 chilii cu aranjament confortabil dela cor. 3. in sus. Lumină electrică și serviciu (curățirea hainelor). Spre întrebuințare stă la dispoziție telefonul urban 27-56 inclusive baie in hotel. Cafenea elegantă. Restaurant excelent in Parterre. Berarie in »BACHUSKELLER». Prețuri solide. Hilda tranvaielelor orășanești cari aduc la toate garile și stațiunile vapoarelor.

E 1127

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

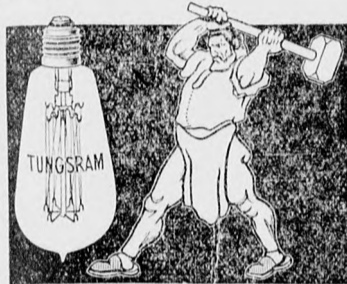
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mult ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință la ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu zăuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

„TUNGSRAM”

lampă de sârmă
cu sârmă învălită.

Bo 943

FOARTE DURABILĂ.

Societatea de asigurare olandeză societate pe acții

„Allgemeine Maatschappij van Levensverzekeringen Lifente“ in AMSTERDAM.

Directiunea p. Ungaria se află în palatul propriu al inst. în Budapesta, Kálvin-tér, Baross-utca 1, Üllői-ut 2—4 sz. Intrarea prin poarta nrul 4 din bulevardul Üllői.

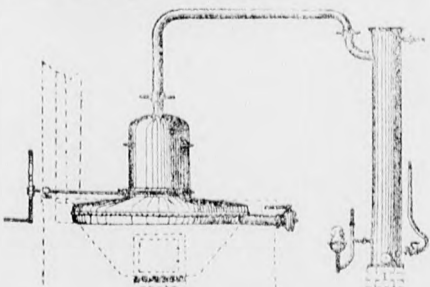
Cele mai ieftine taxe:

Suma asigurărilor la stârșitul anului 1912	peste 406 mil. cor.
Suma rezervelor	120,416.453 cor. 94 fil.
Afară de rezerva replătirilor	986.499 cor. 14 fil.
Plătirile de până acum făcute asiguraților	13,153.386 cor. 05 fil.

(E 1146)

Urmașii lui GÁLIK LAJOS

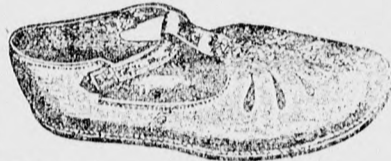
ZVOLENSKI TESTV., arămar,
atelier și magazin: Budapest VII., Kertész-u. 8.

Fabrică și liferează, în cea mai excelentă execuție: Cazane de fier rachie, precum și garnituri complete fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Zo 983

Catalog trimet gratis.

E rușinos și scandalos

să umbli cu ghetele murdare când ghetele curățite cu nou inventata cremă Ferbol în decurs de 5 minute devin ca și noi. De vânzare în orice culoare. Prețul unui tub 60 fil. Primim ghetes spre vopsire, 1 pereche 60 fil. În decurs de 3 ore sunt gata. Sa 921

Tocuri de gumă: „Pahua“, „Para“, „The Star“, precum și șireturi pentru ghetes și creme cu prețuri — foarte ieftine. Prețuri fixe. —

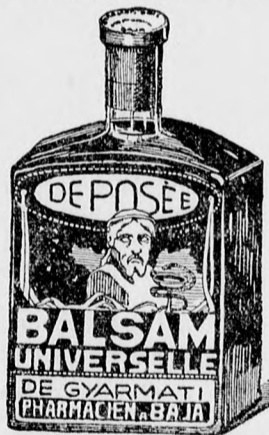
Fiți atenți la firmă!

Sándor Dezső magazin de ghetes

ARAD, strada Deák Ferencz numărul 8.

DELA UN STOMAC STRICAT

provin nenumărate boale.

Totdeauna să nizuim să avem apetitul și mistuirea în ordine

Balsamul »Universal« al lui Gyarmati e un mijloc miraculos de casă, are aromă plăcută, care luat într-o lingură de cafea e nevătămă or sănătății. Balsamul »Universal« al lui Gyarmati are efect excelent la lipsa de apetit, mirosul rău de gură, răgăială, colică, aprindere de stomac, sgârșciuri, boale de intestine și de ficat, etc.

•••• 1 sticlă de probă 1 coroană. ••••

•• 12 sticle franco numai 5 coroane. ••

Singurul proprietar: Farmacia orășanească

a lui EMIL GYARMATI în Baja. De vânzare numai la proprietar. Ke 1446

Montați de ghetes de toamnă.

Ghetes de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-144 magazin de ghetes

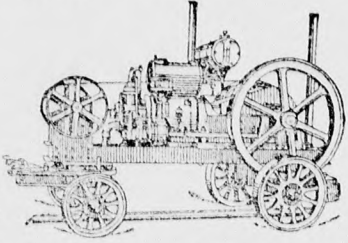
ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 70

(Temecestr) Coasta-Delezeze, Kertész-u. nr. 16.

LANGEN și WOLF, fabrică de
motoare.
BUDAPESTA, VI., Váci-körút 59

Liferează renumitele motoare „OTTO” originale, locomobile, motoare „DIESEL”, sistem Deutz, motoare, motoare absorbitoare de gaz, garniture de îmblățit.

Condițiuni excelente. :: Cereți prospecte.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

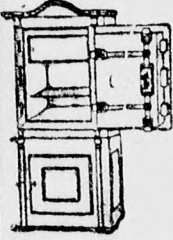
turnător, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor. ∴
Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crosat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se elatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprăsolviere neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Cassă pentru bani și documente

sigure contra focului și hoților

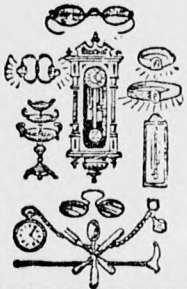
Mo 1112

numai fabricate proprii de toate soiurile și în orice mărime, gata în tot felul de executări în depozit, netede și îndoite, fără legături lungi prin urmare nici un sprijin pentru părghia hoților. Casse cu casete separate contra focului și Parquill în periferie casete pentru matricule mici și mari. Prețuri moderate Pentru biserică, comune și societăți etc. după învoire și în rate.

GUSTAV MOESS, SIBIIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

CEL MAI MARE MAGAZIN DE OROLOAGE ȘI BIJUTERII
LOSONCZY LAJOS clasornicar și bijutier.
ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.

Țin în magazin oroloage pentru buzunar veritabile elvețiene, oroloage de părete cu sunet de clopot, oroloage moderne. Bijuterii de aur și argint. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Serviciu prompt.
Mare atelier de reparat.

Cu deosebită stimă
Losonczy Lajos
orologier și bijutier.

OLIVIU PASCU

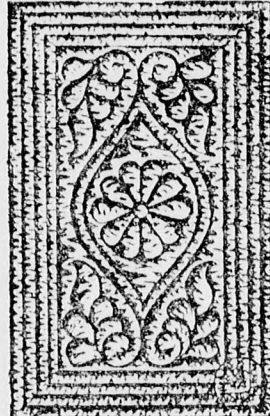
inginer diplomat

Orăștie--Szászváros

Strada Berliului numărul 8.

Îndreptinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cât și desemnări de mape și schițe. Pregătește planuri și preliminare privitoare la-ori-ce-fel de clădiri și alte lucrări, edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apeducte, jilpe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție! (Pa 1051—52)

STERN S. FABRICĂ DE PLAPOME ȘI ALBITURI PENTRU PATURI
CLUJ (KOLOZSVÁR), strada Szentegyház-u. nrul 7

Atrage atențiunea on. public din loc și din provincă asupra

fabricii de plapome și albituri p. paturi aranjată cu excelente puteri de muncă.

Execută plapome, matrațe, tofelul de albituri pentru paturi, din material excelent, în mod prompt și cu prețuri convenabile.

Primește spre transformare plapome și albituri vechi p. paturi.

Se 1219

Apeducte

Încălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de carte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6—10 sz.

(E 691—20)

BALSAMUL FARMACISTULUI A. THIERRY

Are efect neîntrecut la boala de plămâni și de piept moderatează catarul, încetează tusea împreună cu dureri. Încetează aprinderea de gât, răgușala și boala de gât, precum și feribunata, durerile de stomac și colica. Vindecă hemoroizii și boala genitală, curățește rinita, deșteapă poala de mâncare și promovează mistuirea. Mijloc excelent contra durerilor de dinți, a dintelor gaunoși, contra mirosului greu de gură, precum și contra tuturor boala de gură și dinți, răgușei, încetează mirosul greu provenit din gură sau stomac. Mijloc excelent contra imbricului lat. Vindecă orice rană, locuri de rani, orbalțul, beștele provenite din feribunetel buboale, urciul. Are efect excelent contra durerilor de urechi.

E bine să se găsească în fiecare casă pe timpul când bănuie influența, holera sau alte boli epidemice. Adresați-vă lui **A. THIERRY**, farmacist la „Ingerul păzitor”, PREGRADA, lângă Rohitsch.

12 sticle mici sau 6 mari, sau 1 sticlă mare specială 5.00 cor. La comanda mai mari, se acordă rabat considerabil!

VERITABILĂ ALFIE-CENTIFOLIA A LUI A. THIERRY împiedică și încetează invenirea sângelui orice operație dureroasă adeseori devine de prisos. Folositoare femeilor lăuze contra durerilor de tăte. — oprirea laptelui și întărirea țitelor. Are efect sigur și excelent contra orbalțului, picioarelor ranite, raniilor, umflării membrilor, durerilor nervoase în oase, buboalelor, — sdrabiților, impunșurilor, taetărilor și contra altor rani. Îndepărtează corpuri străine și anume: sticlă, vase, pral, saltru, spini etc., efect excelent la concreșente, carbunculus, rac, vermi, putrezire, basici, rani provenite din arsura, boala îndelungată imbușurarea sângelui, scurgerea urechilor, precum și la oprirea peței copilășilor etc. etc. 2 țegle cor. 3.00. Expedarea se face numai cu ramburs sau trimițându-se banii înainte. În Budapesta de vânzare la: farmacia **Török József**, și în numeroase farmacii.

În cantitate mai mare de vânzare la drogherie **Thalmayer és Seitz**, **Hochmeister** și **Radanovits Testvérek** în Budapesta, ori direct dela **A. Thierry**, farmacie la Ingerul păzitor, Pregrada, lângă Rohitsch

În Arad de vânzare la: farmaciile **Földes Kelemen** și **Stântul Ștefan a lui Hehs Vilmos**.

BIROU de INFORMAȚII ȘI AGENTURĂ ROMÂNEASCĂ.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Exoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi, exoperez rezolvarea în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5-6 ani cu prețuri ieftine oricare sistem de motoare de benzină ori oleu brut ori gaz. Totfelul de mașini de treierat, totfelul de mări cu pietrii fine și cu motoare trainice. Totfelul de mașini pentru cărămizi de ciment și năsip, automobile, pompe, ferestrele precum și alte recvizite economice. Toate acestea vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, deci din mâna primă și nu dela agenți jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. Îi sfătuiesc deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva, să-mi scrie, iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Exoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20-50 ani cu procente mici și mijlocese vânzări și cumpărări de moșii și de păduri mari. Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi, porci etc. totfelul de legume și poame etc. O 904

Caut agenți români pe tru toate părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plătiți o taxă după invoială.

Cu stimă: L. OLARIU,

BUDAPEST, Margit-körút 11. 1/2. 2 (în Buda lângă podul Margit Híd).

In atențiunea concetățenilor!

Marea Hală Centrală ARAD,

bulevardul József-főherceg ut numărul 1.
Vis-à-vis cu palatul primăriei. (Palatul casei de păstrare „Victoria“)

e cel mai ieftin isvor de cumpărat obiecte de jucărie lucrate artistic articole de porcelan, sticlă și obiecte p. economia de casă, mare asortiment de tășci pentru copii de școală, plăci pentru gramophon cu cântece românești permanent în mare asortiment.

He 1359

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 1-5

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobilă, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(In 289-58)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau după a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig, asigurări de roștre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912.	K	5,458,645 67
Capitale asigurate pe viață achitate	"	5,458,689 43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	{ foc	133,667 241—
	{ viață	11,740,710—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	1,603,400—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiții favorabile.

Alife „Măgnás” p. față:

Ke 838-100
singurul mijloc cosmetic nevătă-
mător, contra sgrăbunțelor, des-
poterii pielii, petelor din față, cre-
pării pielii, roșăței și contra tu-
turor boalelor de piele. După in-
trebuințarea unei singure tegle
dispar sbârciturile feței. Prețul 1
tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás”
(în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil.
Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Măgnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate,
aspre și sbârcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și va-
selin, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cos-
metic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, cataru-
lui, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți.
După 1-2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1-50 fil.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impe-
decarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii
scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fil.

Vopsitor pentru păr:

in culoarea neagră, întunecată și brună deschisă, mijloc excelent
și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și in contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent
medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal
pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil.
O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru gălățe incetează
perirea gălăților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei.
Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de
vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :- Vă pășiți de imitații!!

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

Arad, Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon 35.

Telefon 35

Instalațiuni electrice cu prețuri foarte convenabile
Oferim on. public candelabre elegante
cu prețuri moderate Ținem la dispo-
ziție prețurentul original al celor mai
de seamă fabrici de candelabre. Exe-
cutăm totfelul de transformări de cande-
labre, cea-ce aducem la cunoștință mai
ales acelor ce-și schimbă locuința Tele-
foane de casă, instalațiuni de sonerii
electrice pentru camere, aranjamente
și reparări; lampe electrice pentru
busnăar, ciucuri și prisme de sticlă,
totfelul de articli și instrumente de
luminație.

Cu deosebită stimă

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

HOFFMANN és Társai, în ARAD.

Ciorapi pentru școală negri
și bruni, după preț-curent,
calitate excelentă.

Rămășițe de mă-
tasă 1 m. 1.50 cor.
în orice culoare.

2500 metri dantele
acum
numai 55 fil.

Ruzi de aramă
vitrage
25 fileri.

Ciorapi de mătăsă curată cu
3 cor. 85 fil.
păr. se pot vedea în galantar.

HALA DE DANTELE

ARAD, numai Andrassy-tér nr. 20, palatul Fischer Eliz.

Dantele albe, negre și crem în orice lățime, cele mai noi modele,
dantele malin sosesc zilnic.

Stofe de dantelă pentru îmbrăcare și decor.

Gulere de dantelă, moderne foarte ieftine.

Perdele de dantelă, elegante.

Noutăți de modă în Piiseuri, peptene La gulere Fayette.

Ciorapi și mănuși calitate extraordinară în toate prețurile, mare asor-
timent, negre, brune, albe și în toate culorile potrivite după culoarea hainei.

Totfelul de decouri pentru haine și asortiment bogat de accesorii.

Serviciu prompt și conștințios.

== ROG A PRIVI GALANTARUL. ==

Hoffmann Sándor, magazin de dantele, Arad,
bulevard Andrassy nrul 20.

== Comandele din provincă se execută momentan. ==

Ciorapi străbătâți modelați de
cari renunți a mai ținea în
depozit îi vând cu jum. preț.

Ho 1388

Mătasuri p. cupto-
șală de rocuri în
orice culoare

3000
metri dantelă lată
acum numai 9 fileri.
Ocaziune.

Rămășițe de dan-
tele pe jumătate
prețuri.

Ciorapi cu călcăie dublu de
mausolin, în toate culorile,
acum numai 1 cor. 20 fileri.
Preț de reclam.

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru fetițe ::

ARAD

Ne 639 MĂRFURI EXCELENTE.
Despărțământ special pentru comenzi după măsură.